

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDÄN

Läs —
EN GUMMA
I BYN
AV
PRINS WILHELM

• # •
VILLKORLIG DOM
av
Fanny Alving

"EN RIKTIG MODEDOCKA"
av *Olga Raphael-Linden*
— I DETTA N:R.

DAGENS BRUD
Miss MANVILLE

K R Ö N I K A

OM IDEL STORHETER

PROFESSOR ESAIAS TEGNÉR ÄR död. Åttiofem år gammal.

Det är en minskning i deras skara som äro adelsmän av naturen och efter anden.» Dubbelt kännbar, därför att denna skara icke är så stor.

Jag har träffat professor Tegnér en enda gång. Det var på en liten lunch hos en av hans släktingar, en målarinna. Det var bara tre; den frejdade vetenskapsmannen och vi två unga konstnärfrön.

Jag var förberedd på att den lärde gamle herrn skulle vara anspråkslös och enkel att vara med, utan några lärda tag och fasoner. Ack, han var som ett barn och som ett helgon, tyckte jag. Det stod som en strålgans av godhet, av mild humor, av mänsklig värme om hans gestalt. I timmar satt han där och hade oss att prata om våra intressen och våra sorger. Han som kunde tala med lärda män på latin, kunde sannerligen också tala med bönder på böndernas vis! Hans ord vittnade om kärlek till allt skönt i världen, jag tyckte att jag såg honom och hörde honom tala, att jag fått komma in i en lustgård, att jag befann mig på klassisk mark. Men en klassisk mark, där marmorbilderna le- vandegjorts och gingo omkring i solen och talade och logo som människor.

Liksom det finns folk som man ville vädra efter, sen de varit i ens hem, så finns det människor, vars andliga atmosfär man ville försöka kvarhålla. Som adla de rum de vistats i. Jag kan inte tänka på den lilla ateljén med utsikt över strömen, utan att känna något av den klara atmosfär, den rena luft som stod som ett skimmer kring professor Tegnér, där han satt och såg på oss med sina milda ögon och i timtal hörde på och talade med två små obetydliga flickor. Hur spirituellt var han icke, hur strålande, hur öm och glad. En bildningens och förfiningens riddersman utan fruktan och utan tadel.

*

Kyrkoherde Enander, åttioåringen som jagar världen runt efter viden, är för ögonblicket i Chicago. När han slutat sitt arbete med herbarierna där, far han till Canada, Nord- och Syddakota och Californien. Sen bär det av till Japan, Kina, Indien och slutligen Himalaya. Räcker pengarna, sker hemfärden från Konstantinopel med flygmaskin.

Det är roligt med företagsam ungdom, icke rädd för strapasser! Men det är tusen gånger mer livat med gamlingar, som icke fråga efter mödor och besvär för att nå sitt mål.

Här är nu kyrkoherde Enander allt som oftast ute på de vågsammaste resor, icke skyende någon möda, bara han får tag i en ny fin Salix. Med ett ämbar vatten fyllt med videkvistar i nypan kuskar han världen runt. Tar sig fram, oftast så gott som utan pengar, på de mest vidunderliga vägar, ja, han mönstrar till och med som sjöman om det inte vill sig på annat vis.

Genom hela Kina, där det förstas som vanligt är uppror och allsköns trevlighe-

ter, åker han med sitt ämbar, upp och ner för Himalaya klättrar han. Det finns för honom inga tunga år, bara små underliga viden som längta efter sin upptäckare.

När man skyller på sin ålder för att i ro få vara lat, bör man tänka på kyrkoherde Enander. När tanken på jobbets meningslöshet ansätter en, skall man också tänka på honom och hans varma kärlek till videna. En kärlek som inte ett ögonblick hyser några tvivel om sitt eget existensberättigande.

Med gud för videna kunde vara kyrkoherde Enanders lösen. Det är en lösen som med någon modifiering (för vi kan ju inte alla älska små duniga viden) är alla sanna riddares.

*

Vad har förresten sig i riket tilldragit? Utom de sedvanliga förskingningarna förstås.

Jo, vi har jubilerat! Med känsla och övertygelse. Om vilket allt stått långa redogörelser i alla tidningar.

Själv gick jag på banketten för att jag ville se hur Selma Lagerlöf ser ut. Fotografierna ha aldrig sagt mig något. De

visa en äldre dam med klokt och värdigt utseende, men det finns många äldre damer, som har det. Jag ville se hennes ansikte icke i vila framför en kamera, men besjälade. Lyssnande eller talande.

Först som sist sagt, så hade jag rätt i min känsla att fotografierna ej göra Selma Lagerlöf rättvisa. Hon såg så klok och god ut i verkligheten, men hon såg också ut, där hon satt och lyssnade till alla de granna talen, som ett barn som får beröm och är glad åt det. Men inte särskilt stolt, ändå mindre självbelåten, bara glad, som den är som får tack för att han gjort sitt bästa. Hon såg ut, som hon bestämt kommer att göra en gång, när Sankte Per klappar henne på axeln och säger »stig in, min lilla flicka, och välkommen, du har skött dig bra.»

»Ni tackar mig för vad jag skrivit. Det är som att tacka ett barn för att det leker eller en ört för att den växer. Jag har ju fått göra det som varit min största glädje.» Så ungefär började Selma Lagerlöf sitt tack vid banketten. Och hon slutade med, att hon ville tacka alla, hela världen.

För mig var hon, med sina klara ögon och lyssnande ansikte, som ett klokt och gott och tacksamt barn. Vilket är den största komplimang jag kan ge en människa.

Att vara en vuxen individ, en stor människa utan några av de fula märken som vanställa de flesta vuxna, utan några av de bittra märken som är så smärtsamma att se, utan några av de poser och choser som ofta följa med ryktbarheten, att vara en vuxen individ, en stor och berömd människa och ändå vara som ett barn, det är vägen inte bara till himmelriket utan till att kunna levandegöra för oss andra den ljusa värld där barnasinnets hemorts- rätt. En värld där det visserligen finns både troll och leda spöken, men där det fula och stygga ändå inte är riktigt fult och avskyvärt, därför att dagern i det landet är så ren och klar.

*

Herrarna på banketten för dr. Lagerlöf voro vackert behängda med ordnar. Somliga påminde faktiskt om julgranar. Damerna, — där fanns många berömdheter bland dem — voro undantagslöst utan. Också det världsberömda festföremålet saknade svensk orden.

Ordinars berättigande är en sak för sig. Men om de äro att räkna som ett förtjänsttecken, varför blott för manlig förtjänst? Tycker höga vederbörande att damerna äro tillräckligt vackra utan extra krusiduller, då är jag med på noterna, men tycker höga vederbörande att deras egenskap av kvinna utgör ett hinder för nådevedermälena i fråga, då skall jag be att få protestera.

Vagabonde

Fru Gulla Grundt. (Holmén, foto.)

En politisk kvinnopamp i Norge fru Gulla Grundt från Oslo har i dagarna gästade Sveriges huvudstad. Fru Grundt är uppskattad och livligt verksam ordf. för de moderata kvinnornas förbund i Oslo och en osedvanligt politiskt intresserad och kunnig dam. Hennes stockholmsbesök gjordes närmast i studieförhållanden. Hon fann därvid att de norska och svenska kvinnornas problem i hög grad sammanfalla, att de svenska kvinnorna äro lyckligt mångtaligt representerade i riksdagen, medan i norska stortinget sitter endast en kvinna, men att Oslos kommunala styrelse givit plats för flera kvinnor än den svenska huvudstadens. Just nu står Norge inför stortingsval och det gäller därvid för Norges kvinnor huruvida de skola få mer att säga till om i stortinget.

Både kameran och filmen bör vara av märket

KODAK EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar, framkalling & kopiering genom HASSELBLADS FOTOGR. A.-B. Göteborg - Malmö - Stockholm

V I L L K O R L I G D O M

Ä R D E N N A F O R M A V S T R A F F L Ä M P L I G ?

AV EN HÄNDELSE KOM JAG ATT läsa i Idun meningsutbytet mellan doktor Ruben Holmström och signaturen Vagabonde. Såsom en röst bland alla de röster, som tillsammans utgöra den stora allmänheten, och dessutom i egenskap av skribent må det kanske vara mig tillåtet att uttrycka en uppfattning. Den blir då: Naturligtvis skall en sådan karl som den omnämnde våldsmannen läsas in, och naturligtvis är det beklagligt, om en själssjuk människa läser det där om dårhuset och får för sig, att hon är att jämföra med en karl, som begått ett grovt brott.

Men det är den själssjukes uppfattning, som är den oriktiga, det är inte tu tal om det. Om en mördare och Elsa Brändström vore patienter hos samma läkare eller låge intagna på samma sjukhus, följer inte därav, för friska sinnen, att Elsa Brändström moraliskt vore att anse som en mördares jämlike. Konsekvensen av doktor Holmströms fordringar på det tryckta ordet skulle bli, att sådana ord som dåre, kriminaldåre, galenpanna, tokig o. d. icke skulle få stå i tryck, därför att en olycklig själssjuk och överkänslig människa skulle kunna få se dem och misstyda dem. Den, som skriver i tidningar, skriver för friska människor. Vem skulle våga skriva någon-ting alls, om han måste skriva med tanke på, att det måste skrivas så, att det skulle passa för själssjuka av alla slag?

Men via detta var det något annat, jag ville komma fram till, och det är den villkorliga domen. Det går över mitt förstånd,

lång. Det var de förstulna kärleksmötenas söta tid när hela livet lekte och man tyckte att man bara behövde räcka ut handen för att plocka dess lockande frukter precis som man ögonblicket förut plockat vinstockarnas övermogna bär.

Å, herregud, vad det var längesedan hon råkat Bartolomeo första gången! Han kom med sin mula, sjungande och trallande uppför backen, det klapprade så lustigt under de små säkra hovarna som aldrig trampade fel. Kring ynglingens huvud stod som en sky av ljus, ungdomens egen gloria, mer strålande än själva aftenhimmels brinnande prakt. Atminstone tyckte Catherine det. Han hade rövat en kyss i förbifarten, skrattat och dragit vidare men vände snart när han hörde att hon grät. Inte för det hon var olycklig, hon var bara rädd. Och så hade det gått som så många gånger förut.

Några månader efter bröllopet kom den förstfödde och efter denne ytterligare två pojkar i rad. Slit och knog och elände. Mannen söp, slogs och förde ett vilt leverne med sina kumpaner, en vacker dag tog gendarmerna honom och han var borta i ett år. Efter återkomsten blev det än värre. Var var nu glorian kring pannan? Slocknad, utplånad av rusiga dimmor. Snart låg han på kyrkogården, gräset växte över graven och kransen av stålträdsblommor rostade sönder. Men mère Catherine bet ihop tänderna och trälade för fyra.

Sönerna växte upp. Den äldste drog till

Författarinnan Fanny Alving har av ett meningsutbyte i Idun känt sig uppkallad till följande reflektioner, som ha sitt stora intresse.

hur en karl, som lockat en liten flicka upp i sin bil och begått nesligt våld mot henne, kan få villkorlig dom, d. v. s. ingenting alls. Kan få gå lös och ledig som om ingenting hänt.

En björn på Skansen, som i sitt djuriska oförstånd skadar ett barn, blir ordentligt kringgårdad, men en djurisk människa, som dock har något förstånd, och som begår ett djuriskt motbjudande våld mot ett annat barn, kan få gå lös omkring och söka nya offer. Först det andra offret räknas.

Naturligtvis kan villkorlig dom vara berättigad i många fall, t. ex. i somliga stödsaker och våld till självförsvar, och när det gäller mycket unga brottslingar, men det förefaller mig, som om den vore fullkomligt oriktigt placerad, när det gäller en fullvuxen karl, som begår ruskigt våld mot ett barn, som är alldeles värnlöst.

Varför skall den fullvuxne, store, starke brottslingen och hans trevnad gå före den lilla oskyldigas, svagas och förfördelades rätt? Varför skall den ruskige våldsmannen gå omkring med det medvetandet, att han ingenting ont har gjort? Att det hela bara varit ett kitsligt trakasserier från samhällets sida?

Ty det är vad han tror. Jag har det

tvetydiga nöjet att ha sett fall av villkorlig dom på landsbygden på mycket nära håll. Och jag kan försäkra, att den villkorliga domen räknas inte som dom. Den villkorligt dömd må ha gjort vilka otäcka saker som helst, när han kommer hem, villkorligt dömd, ibland för att han ljugit så bra och väckt medlidande, är det med det trygga medvetandet, att han ingenting ont har gjort. Det händer, att folk, som inte skulle ta i honom med en tång, om han blivit dömd som vanligt för sina gärningar, möter honom med blommor. Han har villkorlig dom, alltså ingen dom, alltså oskyldig, alltså har dom varit kitsliga. Han har ingenting ont gjort, har varit utsatt för oförtjänt obehag. Stackars människor.

Det händer ibland, att han inte begår ett andra brott. Somliga brottslingar passa för villkorlig dom och bli eftertänksamma och kanske bättre. Somliga passa likaledes och bli eftertänksamma och försiktigare. När de begå sitt nästa brott, äro de mycket knepigare. Ingen kan komma på dem. Visserligen ha de en gång varit dömda, men det var ju villkorlig dom, alltså orättvist.

Låt oss alltså hoppas, om vi nödvändigt skola bli offer för ett brott, att vi bli det andra offret, så att boven buras in till förmån för den, som annars skulle bli det tredje. Första offret har tydligen ingen rätt.

FANNY ALVING.

fjärran land för att aldrig återvända. Han var en spelevink, bråddes på fadern, kantänka. De båda andra arbetade hemma, voro skötsamma och tjänade snart sitt

Nanna Lundh-Eriksson.

En av förgrundsgestalterna inom huvudstadens kvinnliga skolkretsar, fru Nanna Lundh-Eriksson, fyller den 30 november 50 år. Fru Lundh-Eriksson, som har sin dagliga gärning förlagd till Stockholms folkskolor, är medlem av ett flertal föreningsstyrelser såväl inom skolvärlden som i sociala och ideella sammanslutningar, och hennes stora sakkunskap har tagits i anspråk för åtskilliga kommittéer för behandling av pedagogiska spörsmål. Men fru Lundh-Erikssons krafter räcka dessutom till en livlig föreläsningsverksamhet och ett flitigt författarskap omfattande dels arbeten i skolfrågor och läroböcker, dels rent skönlitterära saker, gärna med motiv från författarinnans skånska hembygd.

uppehälle. Det ljusnade för mère Catherine, hon behövde inte längre släpa ut sig från morgon till kväll. Men så kom jordbävning och farsot, halva byn lades i ruiner och borta voro sönerna. Själva undkom hon som genom ett under. Det blev att börja på nytt men det kändes tyngre nu sedan hon blivit ensam. Hon kom på överblivna kartan, böjd och grånad i förtid.

År lades till år och här satt hon nu i sin ensamhet med katten till enda förtrogne. Den lilla ålderdomspensionen, som hon äntligen snålat sig till, räckte nätt och jämt till livets nödortv. Vad behövde hon mer? Små anspråk hade hon alltid haft och inte blevo de större med åren. Trots allt var mère Catherine lycklig, ty hon levde i sina minnen — minnet av det första mötet. Det hade överlevat år av umbäranden och försakelser, av sorg och provningar, ty kärleken var av den beskaffenhet som aldrig rostar.

Stormen ven, den riste i knutarna så att hela huset skakade. Regnet piskade mot fönsterluckan, hon märkte det inte. Hon var långt borta en solig höstdag när vinet bärgas och ungdomen går till dans. Händerna sjönko i knät och började av gammal vana stryka den sovande katten. Annalsiktets fridfulla uttryck kontrasterade på ett sällsamt sätt med ovädret utanför.

Mère Catherine, vem lärde dig konsten att åldras så blitt och vackert?

PEWE.

Största sortiment i färger och utensilier för
Brokadmålning * Handtryck * Porlinsmålning * Sidenmålning
 Tel. 5 21, 41 52 AKTIEBOLAGET M. HANSEN, Malmtorgsgatan 5, Stockholm Tel. 137 60

HUR SAMARBETA HUSMÖDRAR OCH HEMBITRÄDEN?

DEN NYA TIDEN KRÄVER OCKSÅ NYA HUSMÖDRAR

VAD NÅGRA INITIERADE DAMER SÄGA.

VÅRA TJÄNANDE SYSTRAR HA alltid varit föremål för speciellt intresse, säger fru Elisif Théel, medlem av Stockholms stadsfullmäktige och som bekant mycket anlitad för sociala värv. Må vara att deras intresse tidvis är latent, en aldrig så liten orsak och det blir i hög grad levande och vi äro mitt uppe i heta diskussioner, där meningarna bryta sig skarpt och man får till livs de mest underbara recept till problemets lösning. Det tycks som en paradox, när det sägs, men faktum är, att ju mer förenklingar och arbetsbesparande kraftkällor man finner på ifråga om ett hems skötsel, dess mer tillspetsar sig frågan om vem som skall handhava alla de där maskinerna och vid sidan av dem utföra de ännu återstående arbeten inom hemmet som erfordra handkraft och därtill en smula vanligt sunt förstånd.

Onekligen är ett stort svalg befäst mellan forna dagars tjänarinnor och nutida hembiträden. Av allt att döma går emellertid utvecklingen för närvarande i den riktningen att i stället för att erkänna att bägge parterna, husmödrar och tjänarinnor, ha gemensamma intressen att tillvarataga och bära arbeta tillsammans för skapande av goda hem och barns fostran och vård, så har det i dess ställe blåst upp till strid, allt skarpare år från år, och det saknas ingalunda hårda och bittra hugg och beskyllningar — från båda sidor. Frågan är invecklad, båda parter har säkerligen både rätt och orätt. Den man eller kvinna som kunde finna en för alla tillfredsställande lösning i tjänstefrågan, gjorde sig i allra högsta grad förtjänt av ett Nobelpris, och frågan är om icke den vördade donatorn hade avsatt en summa för detta ändamål — den praktiska livets man som han var — därest någon förståndig kvinna gjort honom uppmärksam vikten härav.

Sara Reuterskiöld.

I Iduns diskussion om hembiträdesproblemet, som inleddes i förra numret, göres här några beaktansvärda inlägg.

Men låtom oss övergå från 'sounds to things.' I sista numret av Idun framhåller fru Anna Bergstrand de många utbildningsanstalter för kvinnlig tjänstepersonal som finnas och uttalar som sin mening att om husmödrarna framförde krav på verklig yrkesutbildning så skulle de också tillförsäkras en bättre hjälp vid hems skötsel, och tjänarinnorna å sin sida kunde ha rätt till bättre löner och mer ledighet, semester m. fl. förmåner. Instämmande i sak med fru B. måste under-tecknad dock påpeka några synpunkter, som enligt mitt förmenande försvåra problemet, i varje fall ej göra det så lätt att lösa, som av artikeln tycks framgå, jag skall därvid söka fatta mig kort.

För det första tror jag mig ha funnit, att husmödrar, som kunna erbjuda sina biträden god lön, ordnade arbetsförhållanden samt ett humant bemötande, i regel ej hava stora svårigheter att få god och dugande hjälp, sådan finnes verkligen i stor utsträckning, vare sig utbildningen skett i skolor av olika slag eller under erfaren ledning i hem. Dessa husmödrar behöva vi sålunda ej bekymra oss för, de kunna reda upp sina förhållanden själva, det sorgliga är att de nog utgöra ett fåtal. Se'n komma vi till den stora massan av arbetssamma och svårskötta hem, där tillgångarna äro små, bostäderna obekväma, och barnen äro många, eller där hushållets medlemmar upptagas av olikartade arbeten, som nödvändiggör oregelbundna måltidstimmor, nattvak m. m. vilket allt gör sysslorna tunga och tröttande. Slutligen ha vi hem, där det ej är brist på tillgångar, som gör arbetet tungt, men där husmodern ingenting förstår av göromålens skötsel, ej kan planera detsamma, men ändå icke vill ge sin kanske dugliga hjälpredda den handlings- och rörelsefrihet som hon kunde göra anspråk på; oftast har en sådan husmoder ej heller någon känsla för tjänarinnans längtan efter en smula trevnad och förströelse,

Elisif Théel.

intet intresse för hennes privata förhållanden, blott krav på att hon helt skall gå upp i det som hör till hennes arbete. Många av oss måste nog erkänna att vi syndat härutinnan.

Äro nu alla dessa hem och husmödrar hjälpta med att hembiträden få en bättre yrkesutbildning? Visserligen icke, i vissa fall kanske tvärtom. De som ha det ekonomiskt bekymmersamt, men ändå måste

ha biträde med hemsysslor av en eller annan orsak, de se på yrkesutbildningen med en viss ängslan i tanke att denna skall bidra till ökade krav på löner, och besinna därvid icke att en ökning i lönen kanske kompenseras av ökad förmåga att sköta arbetet ekonomiskt och sparsamt. De anställa alltså i många fall en okunnig flicka till hjälp och föredra att som det heter »lära upp henne» men finna sig sedan förorättade, när flickan efter någon tid söker sig åt annat håll där hon måhända får bättre arbete eller anser sig kunna göra anspråk på bättre lön.

Vad som nu sagts om motviljan på en del håll mot våra hembiträdens yrkesutbildning hindrar emellertid ej att det nog är den vägen vi skola fortfa att gå fram på. Se vi saken från den kvinnliga ungdomens synpunkt, så är husligt arbete långt mera hälsosamt och givande än det som för många ungdom hägrar som det mest åtråvärda, nämligen att sköta en telefonväxel, knacka på en skrivmaskin, betjäna kunder i en affär e. d. Ett enformigt, själsdödande arbete i trånga, illaluktande, eller

(Forts. sid. 1225.)

Jenny von Schulzenheim.

BARN FÖRSÄKRINGAR **SVEA** STUDIEFÖRSÄKRINGAR

HUVUDKONTOR: GÖTEBORG, V. HAMNGÅT. 3.

TRE FÖRFATTARINOR

SELMA LAGERLÖFS NYA BOK OCH TVÅ TILL

DET ÄR ICKE SOM PSYKOLOG EL-
ler människoskildrare Selma Lagerlöf när
högst i sitt författarskap, utan det är ge-
nom sin oförlikneliga berättarkonst. Hon
är framför allt annat sagoförtäljerskan, och
hon äger förmågan att göra nutidens skep-
tiska och blaserade människor till ivrigt
lyssnande barn, vilka hon håller bundna
av sin fantasi trolldom och av äventyrens
rytm. Livets trådar av grått och purpur
sammanfogar hon till en väv som gör män-
niskornas tillvaro, trots vardagens tunga
gärning, till ett stort under, ett spännan-
de äventyr. Det oväntade, ja, nästan det
bizarra, kan helt plötsligt förändra mönst-
ret, men den som håller skytteln i sin
hand, slår den med sådan säkerhet att
man till slut måste beundra vävnadens har-
moni och ändamålsenlighet. Hon leder
människorna ut på farliga och villsamma
vägar, men det finns ett ändamål i allt
som sker, ett outrannsakligt sammanhang
bakom det skenbart meningslösa, och så
som Selma Lagerlöf förstår att samman-
fläta människooöden, händelser och även-
tyr, så tvingar hon oss, med eller mot
vår egen vilja, att tro på det godas slut-
liga seger.

I »Anna Svärd», den tredje boken i
cykeln om den Löwensköldska ringen, är
det också godheten som till slut segrar, god-
heten i en sund, kraftig och renhjärtad
kvinns gestalt. Anna Svärd representerar
mycket av det som är bäst och mest hel-
gjutet hos dalallmogen: rättskaffenheten,
medkänslan och den naturliga värdighe-
ten, men hon är därför icke tecknad som
en idealgestalt, utan det finns något
av jordens must och kraft i hennes
person, parad med naturbarnets naiva
världsuppfattning.

Selma Lagerlöfs romaner handla
ofta om en kvinnas kamp om en mans
själ. I »Gösta Berlings saga» var det
Elisabeth Dohna och Anna Stjärnhök,
vilka försmådde personliga lyckokrav
för att kunna göra en man av honom
som de älskade, och i »Anna Svärd»
är det också tvenne kvinnor, vilka
genom en livslång kärlek äro bundna
vid en svag och hållningslös man.

Det romantiskt överspända och
världsfrånvända gör i Karl Arthur
Ekenstedts gestalt en sorglig bank-
rutt. Han teoretiserar om godheten
och uppoffringen, men mäktar icke
genomföra dem i sin dagliga gärning,
och så vändes det en gång fina och
adlade i hans väsen till gemenhet och
råhet. Men genom tvenne kvinnor vin-
ner han den slutliga segern över sig
själv, och boken utmynnar i den ljusa
livstro som en gång rotfästes hos den
lilla flicka vilken bodde på en gård
i Värmland, vilken var så beskaffad,
att var och en som bodde på den
gården måste tro att vår Herre nog
skulle ställa allting till det bästa.

Vi, sena tiders barn, tacka Selma
Lagerlöf för den nya, vackra saga hon
skänkt oss.

Det har hittills varit novellen som

dominerat i Anna Lenah Elgströms
produktion och utgjort det naturliga ut-
trycket för hennes författarskap, men des-
sa novellsamlingar ha icke tillkommit på
en slump, utan burits av en för dem alla
gemensam idé, antingen det varit livets
fattiga styvbarn, mödrarnas livsproblem el-
ler renässansens furstegestalter hon skildrat.
I och med sitt författarskaps mognad, har
Anna Lenah Elgström med sin senaste bok,
»Den kloka Elsa», övergått till den brett
anlagda romanen. Denna bok innehåller
mycket av det man lärt sig uppskatta och
älska i författarinns diktning, livsinten-
siteten, medkänslan med dem som lida och
äro betungade, det heroiska modet och det
»trots allt» varmed människan gör sig till
segrare över livets vidrigheter, men på sam-
ma gång utmärker sig denna bok för en
större behärskning och en fastare stil än
någon av de föregående. Det kunde stund-
om komma något alltför färgmättat över
Anna Lenah Elgströms skildringar, en ord-
rikedom i vilken stoffet nästan drunknade,
och en känslans stegring som var nära
besläktad med extasen. I denna roman har
hon hållit sitt författartemperament i mera
strama tyglar, och det är med både öm-
het och förståelse hon blickat in i en liten
flickas själsliv, en flicka, som icke blott
genom sin fulhet, utan genom sina per-
sonliga särdrag skiljer sig från mängden.

Elsa är icke något särskilt märkvärdigt
barn, men hon är utrustad med många
av de egenskaper, vilka säkerligen äro för-
fattarinns sympatiska, och bakom de ku-
piga glasögonen och det förnumstiga an-

siktet, döljer sig en liten själ som hastigt
möter konflikterna i tillvaron.

Det finns en djup och sann, och på
riktiga iakttagelser byggd barnpsykologi i
Anna Lenah Elgströms bok, men hon mor-
aliserar icke och håller icke heller någon
pedagogisk pekpinne i handen, utan hon
låter barnets tankeliv och händelserna i
barnets värld helt naturligt och osökt ström-
ma fram. Boken innehåller också ett ut-
märkt detaljmåleri, såväl av landskap som
av situationer, och bland de skymtande
gestalterna i Elsas värld, fäster man sig
främst vid den kloka, hjärtegod och en
smula barska Emma, skildrad med den kraf-
tiga utmejsling av en gestalt som Anna
Lenah Elgström är mäktig. Tillägget »Hen-
nes barndom» ger vid handen att förfat-
tarinnan tänker sig en vidare utformning
av Elsas öden, och man kommer att med
glädje fortsätta bekantskapen med detta
fula, men sympatiska och käcka barn.

En liten flicka av finnblod, uppfödd i
ett fattigt pörte i de stora viddernas land,
kommer ned till kyrkbyn, träffar där en
främling en farande sven, som gärna nju-
ter stundens lycka utan tanke på ansvar,
och med hans barn under sitt hjärta, an-
träder hon den långa och mödosamma fär-
den tillbaka till den stora ensligheten.

En ganska alldaglig historia, kan man
tycka, men så som Astrid Värings be-
rättar den i »Marja» får den en poesien-
glans och på samma gång en verklig-
hetens fasta utformning, som gör att man
med intresse och deltagande följer den lilla
finnflickans öden. Det är naturen själv,
med sin mäktiga krans av snöiga
fjäll, med sina bäckar och älvar och
röda ljunghedar, som bildar ramen
kring detta människodrama.

Astrid Värings har fångat glansen
och storvulnheten i detta land bort-
om vägar och stigar, icke sett ge-
nom turistens tillfälliga glasögon, utan
genom ett temperament som tillägnat
sig något av det väsentliga i öde-
markslivet. Författarinns målar själva
landskapet med en pänsel som äger
något av regnbågens färg och ljus-
glans, men hon har också förmågan
att framställa det stolta och ödes-
märkta, det allt försakande och inner-
liga som utmärker vildmarksbarnet
när det blommar upp i moderskapets
lycka.

Hon kan ge pregnant skildringar
av nöden, instängdheten och knapp-
heten i Finn-Annis pörte, av læsta-
dianernas osunda och extatiska um-
gängelse med Gud i de överhettade
stugorna och läsarpredikantens hyp-
notiska makt över de skräckslagna
själarna.

Det finns gott om skildringar från
Norrland, och Lappmarken är ett land
som lockar mången författare till lätt-
köpta segrar, men Astrid Värings
skildringar av det stora ödemarckslan-
det höra till det äkta.

GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Fru Elsa Fagraeus, född Bäckström, maka till Estlands general-
konsul i Stockholm I. Fagraeus. (Kaudern, foto.)

Kobbs Äkta Kinesiska Théer

Obs! Lilafärgade etiketter.

Peking * Canton * Hongkong

Rekommenderas av Herrar Läkare.

DEN SOM SKVALLRAR BOJKOTTAS

ETT SAMTAL OM AMERIKA, DÄR DOLLARLANDET
FÅR MYCKET BERÖM

— JAG HAR SUTTIT PÅ EN VERANDA i fem år och virkat...

Fru Erastoff-Sjöström dödar med ett småleende den barnsliga sensationslusta som lyser ur våra ögon.

— Ja men Hollywood — inte får det finnas en veranda och en virkning i Hollywood. Där får bara finnas lyx och stjärnor och

Den berömde svenske filmregissören Victor Sjöström har nyligen med sin familj återvänt från Amerika och en ny film av hans hand "Stormen" får inom kort sin premiär i Stockholm. Idun har haft ett litet samtal med regissörens charmanta fru, Edith Erastoff, och det har sina pointer, som våra damer böra ha behållning av att höra.

Victor Sjöström med fru.

Greta Garbo och Edith Erastoff-Sjöström.

märka på dem en och en egentligen, men som kår ha de de mest förunderliga begrepp, så absolut olika mot våra. Den jag hade var mycket bra, men hon skulle ligga och vila mellan halv ett och fyra vardag. Då när cirka allting skall göras! Och hela torsdagen och söndag efter lunch var hon ledig och vi hade en extra städerska som kom och gick och så gjorde jag ganska mycket själv.

— Förlåt, men vad gjorde flickan egentligen?

— Hon lyfte lön, 300 kronor i månaden. Lika mycket hade städerskan. Men allting är så dyrt därute. Maten var ungefär lika billig som här, men med dyr och dålig konfektion och 14 kronor för en bastu o. s. v. så gå nog pengarna ändå.

— Maten, ja. Fru Sjöström vill väl inte vältä omkull alla våra ideer om frihetens land som äro ungefär, att man skall leva på tre oliver om dagen och dricka isvatten...

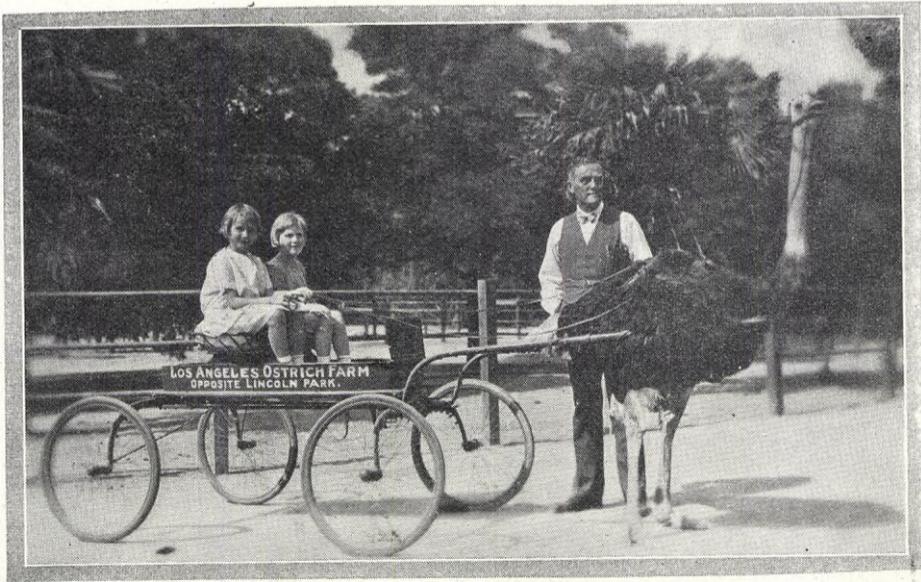
— Jag vet inte om jag välter något med det, men nog äto vi ärter och fläsk varje torsdag och redig svensk mat alla andra dagar

cocktails och synkoper och intriger och palats...

— Oh! För det första bodde vi inte i Hollywood så jag har bara sett det utifrån, och för det andra är det mesta som sägs om det nog mer saga än sanning. De flesta människor tycks inte ha en aning om, att film är arbete, ett oerhört slitsamt arbete, som kräver sin man hela dagen och gör att han är ganska glad att på kvällen få komma hem och leva enkelt och lugnt familjeliv. Enkelt och lugnt och svenskt för vår del. Vi bodde ganska långt från Hollywood i en liten stad som heter Sancta Monika, och där levde vi nästan som här, litet mer isolerade naturligtvis, med mindre umgänge och större jungfrubekymmer.

— Äro tjänarinnorna så svåra därute?

— Nej, man kan inte an-

Barnen Sjöström åka strutsekipage och pappa tittar på.

också. Mera grönsaker än här, förstås, men inget morotsexperimentering. Nej, men vill ni ha något som är väsentligt olika på den sidan oceanen och som är värt att sättas under strålkastare, så är det kvinnornas ställning. De ha en helt annan inställning till de flesta frågor där än här, eller rättare sagt, de ha alla en inställning. Man märker det bäst i deras klubbar. Vardagen liten plätt har sin kvinnoklubb, jag var med i en och där diskuterades och musicerades och orerades och bojkotterades — nej, det ordet finns visst inte. I varje fall fanns dess andemening. Om t. ex. kvinnoklubben i Hollywood var missnöjd med en filmartist som burit sig illa åt, föll bojkotten, och det var aldrig värt att han försökte visa sig igen. De ha makt...

— Kan aldrig vara riktigt. En kvinna skall gå på térep och slå ihjäl sin nästa...

— Ja, jag vet det. Men försök det därute... En kvinna — eller vem som helst — som säger något skvallerilla om en annan eller överhuvudtaget rotar i en annans privata och illasinnat lägger fram sina rön och fynd stämplas ögonblickligen som obildad, ofin, okultiverad. De stackars människorna försöka dock fylla det stora tomrummet med sociala och kulturella intressen och göra just nu en absolut insats i Amerikas offentliga liv.

— Apropos offentligt liv — vad tycker fru Sjöström om vår lilla trafik? Det var ett tankeskutt, men Ni skulle förstå associationen om Ni hört t. ex. en buss i

(Forts. sid. 1235.)

CAP
Kejsarnougat

Utsökt god nougatchoklad
i 10- och 15-öres-bitar

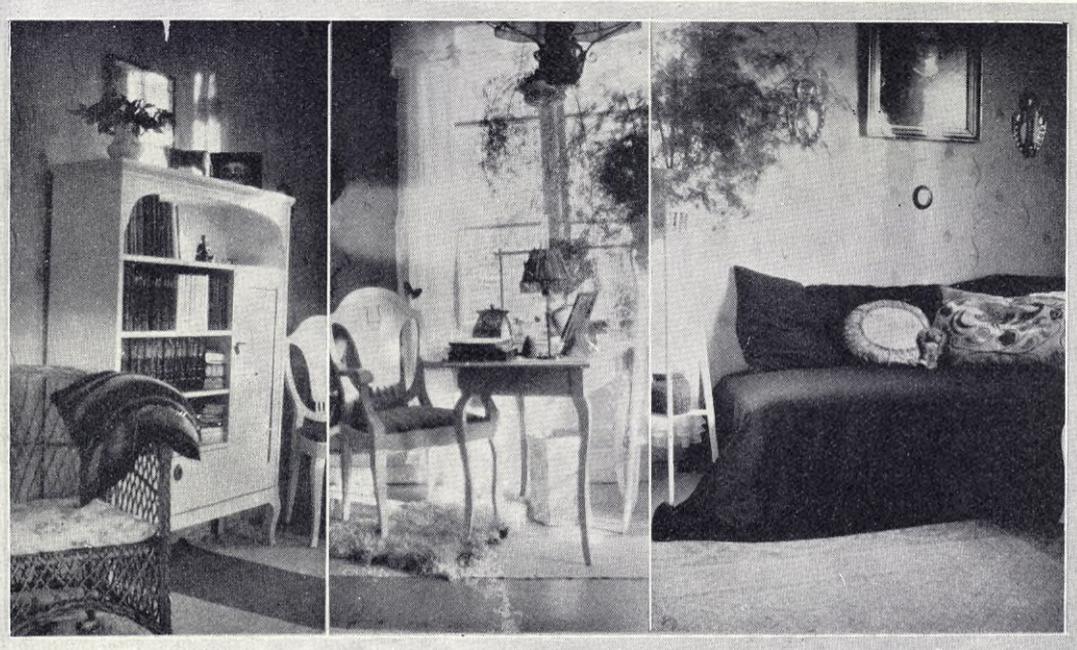

EN JUNGFRUKULA I LAPPMARKEN

HUR DEN SJÄLVFÖRSÖRJANDE ORDAR SITT HEM I NORDEN

HÄRUPPE I SÖdra Lapplands skogsbygder kallas alltid rummet innanför köket för »kammaren». Finnes ännu ett rum benämnes det »salen», eller i enklare fall, »farstukammarn».

Som lärarinna har under-tecknad laglig rätt till fri bostad om hela härligheten, men den tills vidare obefintliga salen saknas inte nämnvärt, då man sällan får främmande och tillika är sin egen städerska. Rummen äro inte stora efter landsbegrepp. Golvytan i vardagsrummet cirka 4×5 mtr. Inte äro de märkvärdiga heller på något vis för utomstående, fast man själv, då man av ekonomiska skäl under första arbetsåren tvingats möblera bostaden med brunbetsade trälador, finner sitt nuvarande tusculum, med riktiga möbler, vara ett under av komfort. Bra mycket arbete lägga nog de flesta av oss, nästan totalt isolerade självförsörjande, ned på sin heminredning, då ju hemmet inte bara skall tjäna till bostad, utan även i viss mån ersätta nöjen och förströelser. Därför blir ock de käraste bohagstingen så lätt personliga för en. Min bästa tavla t. ex. är mig då riktigt både sällskap och förtrogen. Det verkligt praktiska i ens hem får man

Tre olika hörn i »kammaren».

Annu en liten skildring i Iduns pristävlan »De självförsörjandes hem», där man får veta hur hemmet ordnas enkelt men smakfullt och med kärleksfull omsorg av en lappmarks-lärarinna.

väl tala tyst om med stadsbor, då man inte ens har elektrisk belysning. Jo, kanske en detalj kan nytta att nämnas: att hänga kaffekoppar och muggar etc. på långa spikar ovan hyllan i köksskåpet om man har smått om utrymme. Har lärt det av bönderna här omkring och finner det vara mycket förmånligt.

och klädda med bredrandigt hemslöjdstyg i tapetens färg, som är matt rosa och grön. Vita voilegardiner med småvolanger. Blommor: rosor och sparris. — Köksmöbeln dalblå, med målade rosor efter ett gammalt s. k. sängskåp här i orten. Gardiner hemslöjd i rött och vitt. Dukar, kuddar och bonader likaledes i hemslöjd. Gul tapet. Blommor: pelargonier, fuchsior och en ganska stor julkaktus. Och trevningen i minutiös proportion till värdinnans lust och förmåga att hålla allt propert, blommorna välskötta och med ett glatt ansikte mot yttervärlden.

FLAMMULA.

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

En 14 års flicka är blott ett barn.

Ytterligare ett par svar eller rättare sagt råd till »Marianne» ha insänts. Båda anse den enda rätta uppfostringsvägen vara den som går genom barnets hjärta, d. v. s. att genom vänlighet vädja till det mjuka och fogliga hos henne.

Då jag just läst Iduns inbjudan till diskussion över ämnet »Uppfostran eller Självuppfostran», känner jag mig manad att göra ett litet inlägg. Visserligen tillhör jag inte den lyckliga skara kvinnor, »som själva ha barn och sett dem utvecklas», till vilka frågan direkt var riktad, utan har tvärtom själv ganska nyligen lämnat barn- och de första ungdomsåren bakom mig. Men kanske det även kan vara av något intresse att höra den unga kvinnans egna erfarenheter?

Själv enda barnet har jag haft förmånen och lyckan att bli uppfostrad i ett i kulturellt avseende högt stående hem, och föräldrarna ha gjort allt för att på idealistisk grund dana en god karaktär och en samhällsnyttig individ. Min tidigaste barndom förflöt i den största lycka i en harmonisk omgivning, tills den dag inföll, då jag övergav de trevliga aftnarna i hemmet för kamratlivets lockelse. Och alldeles som fru Mariannes dotter kom jag i mindre lämpligt sällskap. »Läxläsning» hos någon kamrat förekom synnerligen ofta, men arbetet var sanningen att säga minimalt. Jag började beundra den emanciperade, cigarrettrökande, 15-åriga »damen», som levde för stundens nöjen, dans och flirt, och jag såg med ett visst förakt på det kvinnoideal, min moder skapat för mig.

Vid mina föräldrars försök att hindra mig från detta umgänge, kände jag endast, ett dittills okänt trots uppstiga inom mig, och som ett barn av en demokratisk tid ansåg jag deras åsikter gammalmodiga. Men genom att bjuda hem andra jämnåriga av sina umgängesvänners barn, rara och sympatiska små människor, och genom att i hemmet anordna trevliga aftnar med musik, sång, recitation och då och då en liten dans i all enkelhet återvann mig föräldrarna helt. — Aldrig kan jag nog tacka min kära mor för detta, och jag ber Er, fru Marianne, försök att med godo locka hem Er dotter, och om detta mot förmodan ej skulle lyckas, använd då er makt och myndighet som mor och befall henne! Även om Er dotter för en stund bleve »obstinat och ond» — förlåt mig fru Marianne, men är icke det bättre, än att kanske ödelägga hela hennes framtid? Jag är säker om, att hon, när hon blir äldre, kommer att vara Er tacksam. Kom ihåg, en flicka på 14. vårar är ännu ett barn, och ett barn behöver ledas! Tids nog kommer livets ondska emot henne, och då är det bra att ha en stadig grund att bygga på!

Louise.

Vinn henne med kärlek.

Enligt mitt förmenande skall ni hålla styvast på kärleken. Se till att er unga dotter älskar er. Se till att hon med varje fiber av sin varelse förstår att Ni älskar henne. Men ni måste lägga an på både kärlek och inflytande. Ni måste se till att er kärlek äger makt. Då kan ni få inflytande över henne, ett sådant där inflytande, som man inte ser, men intensivt känner. Och så en sak. Vill Ni vinna inflytande över dottern, så skall Ni vara tillfinnandes i ert hem. Ni skall vara en hemmets kvinna. Var-

för kunde inte de unga flickorna läsa läxorna i ert hem. Om de det kunna så får ni mera makt över er unga dotter. Jag menar makt i kärlek. Ebon.

Hur skall hon göra?

Här är ett fall, som kanske inte många gifta kvinnor upplevat maken till, men kanske någon ändå kunde ge ett gott råd.

Det hade inte varit min mening från början att blanda in allmänheten i mina husliga svårigheter. Men ändå vågar jag försöket. Kanske finner jag en olyckssystem. Och här på landet i min trakt har jag självfallet ingen, som jag kan tala med.

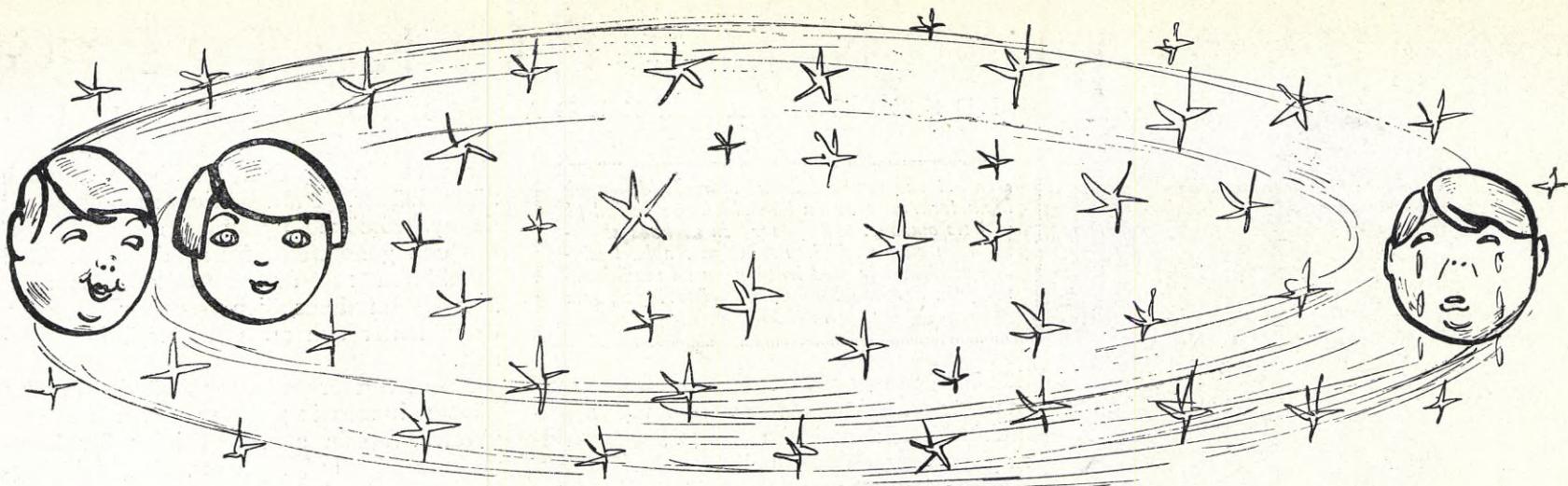
Jag är gift se'n fem år tillbaka och har två små gossar. Min man, som rör om en större egendom, arbetar strängt, men vistas mycket hemma. Vi trivas gott tillsammans och äro mycket förtjusta i gossarna och allt skulle säkert vara bra, om inte — ja, jag måste väl säga det — min man hade en så förfärlig ovana att bruka kraftuttryck. Han svar rent ut sagt, så att jag blir förtvivlad. Över det minsta, som händer, antingen det går honom bra eller illa, använder han kötteder. Nu när våra gossar börja bli så stora, att de förstå något, plågar det mig mera än förut. Jag har bett honom låta bli och då säger han ibland, ja, ja, det vore väl också fan — aj, förlåt? — om jag inte skulle kunna låta bli att svära. En annan gång blev han förargad och sade, att det var dumt av mig att lägga mig i det. Nu säger jag ingenting längre, men jag lider av det, och det blir värre i stället för bättre med tiden. Det kan inte hjälpas, att dessa kraftuttryck ha ett förråande inflytande, man kan inte behandla dem som bagateller, när de så fått genomsyra en människas tal. Men vad skall jag göra? Landsfru.

Ekströms

Fästmjöl

Örebro Kem. Tekn. Fabrik

NÄR MANNEN ÄR BORTA...

DÅ GÄLLER DET FÖR FRUN ATT INTE TAPPA HUMÖRET I ENSAMHETEN

NÅGRA DAMER GE GODA RÅD.

— SNÄLLA DU, KAN DU INTE KOMMA hit en stund i kväll för Nisse ska bort och spela bowling och jag har så gräsligt tråkigt. Jag har inte ett dugg att göra...

— Kära barn, när du har ett helt hushåll...

— Jag hatar bowling...

— Sällsam logik. Men i varje fall går det inte, det här, att du blir som ett gelé så fort Nisse är borta. Pondera att han vore sjökaptan och gick på Otaheiti.

— Då dog jag.

— Ja, men du har väl en s. k. självständig personlighet.

— Kan väl hända, men jag vet inte vad jag ska göra med den när Nisse är borta...

Det var det nygiftaste vi ha hört, säga ni. Ja det var det. Men det behövde inte ha varit det. Det kunde lika väl ha varit ett mångårigt hems husfru bakom de övergivna orden. Att en liten nygift fru tappar kontenansen inför en tom våning är ju begripligt och förlåtligt. Men det händer inte så sällan, att även äldre damer, som sett sin Nisse försvinna ut till bowling många hundra gånger, ändå sitta hjälplösa så fort han dyker ut genom tamburdörren, utan att bestämma sig för att göra något, de läsa en bit eller sy en bit eller spela en bit, men hela tiden med olusten i kroppen och finnande sin enda tröst i ett förfärat: tänk om han vore sjökaptan! Eller handelsresande! Eller folkskoleinspektör!

Det finns otaliga män som äro sjökaptaner och handelsresande och folkskoleinspektörer. Och tusen andra yrken och befattningar som tvinga innehavaren att leva halva sitt liv långt från sitt hem. Och dessa män ha i regel fruar, som alltså borde som kår vara något av det mest beklagansvärda som trampar denna jord. De kanske äro av den sortens kvinnor — de finnas ännu — att de gjort sitt hem till sin värld och sin man till hälften av världen. Gjort sig absolut beroende av honom, hans sällskap och initiativ och råd och intresse, för att kunna företa sig något. Vad göra då dessa kvinnor, när han inte finns inom samma väggar som de? De göra överhuvudtaget ingenting, allt går på sned för dem. Böcker äro trista och hushållet trå-

Alma Söderhjelm ansåg för någon tid sedan i Idun att det finns alltför få fruar som förmå göra sig oberoende av sina mäns sällskap. För att undersöka denna sak litet närmare i praktiken har Idun tillfrågat några fruar, vilkas män av sina yrken äro förhindrade att ofta vistas i sina hem, hur de känna sin ensamhet och av svaren framgå att det åtminstone finns några fruar, vana och härdade vid ensamheten, som kunna fylla ut den.

kigt, handarbeten besvärliga och umgänge meningslöst. Det finns sådana kvinnor, som liksom ha sin enda kontakt med allt utanför och innanför sig själva genom mannen, och tappa de den kontakten så tappa de allting.

Dem till råd, hjälp, tröst, skam, nesa, maning och upplysning att detta är en sjukdom som man själv rå på och måste rå på har Idun här nedan samlat några svar på frågan: hur gör ni er oberoende av er mans sällskap — från kvinnor, som visat sig kapabla att fylla sin dag på egen hand och oberoende av mannen odla sina egna favoritsysselsättningar.

Man hinner läsa en bok.

— Hur bär ni er åt för att trösta er? frågar intervjuaren fru Fabian Månsson, vars man är borta på föreläsningsturnéer flera månader i sträck.

— Jag har alltid varit van att vara ensam och har därför ända från början av vårt äktenskap fått inrikta mig på att göra mig oberoende av min mans sällskap. Jag har inte alls tråkigt när han är borta. Då hinner jag med så mycket. Då hinner jag se till vårt lantbruk i Småland, då kan jag också hinna med storstädningar och att läsa en bok.

De familjer där mannen reser så där mycket äro nog undantagsfamiljer. Fabian reste t. ex. förra hösten ut i början av september och kom inte hem förrän dagarna före jul. Man blir nog litet främmande för varandra på det sättet. Men när man känner till sin mans arbete som jag gör det, och det anser jag vara idealet, så är man ju intresserad av det och man önskar bara att han länge skall få ha krafter att hålla på med det. Men tråkigt har jag som sagt aldrig, arbetet räcker så väl till.

En som spelar piano.

Den som är gift med en sjökaptan får inte heller vara sentimental, om hon skall finna sig till rätta med tillvaron.

Fru Sven Johnson, vars man är sjökaptan och bereser traden Stockholm—Göteborg, berättar att hennes man är borta tio månader på året, varunder han bara kommer hem ett dygn var fjortonde dag.

— Då förstår ni att man får finna sig i det oundvikliga. Det hjälper inte att gå omkring sur och olycklig, det är ju desto roligare när han kommer hem. En sådan feststämning råder nog inte i de familjer, där mannen är hemma jämt. Jag tröstar mig med den tanken ibland. Man får naturligtvis inrätta sitt liv på ett förnuftigt sätt, så att inte saknaden blir för stor. Har man barn så fördubblar man sina omsorger om dem. Hushållet kräver ju också sitt. Man får skaffa sig egna intressen dessutom. Jag för min del läser eller spelar och umgås med mina vänner i så stor utsträckning som möjligt.

Hem och barn ta tid.

Fru Sigrid Hansson, maka åt redaktör Per Albin Hansson, anser också att man måste skaffa sig egna intressen, när ens man är så där mycket upptagen av diverse angelägenheter. Det är naturligtvis ganska svårt att vänja sig vid att man så sällan får rå om honom. Men har man hem och barn att sköta så går det. För övrigt behöver man ju litet tid för sig själv också, och det får man, när mannen är mycket borta. Det finns alltså ingenting ont som inte har något gott med sig. Men naturligtvis skulle jag, säger fru Hansson, föredraga, att han vore mera hemma.

Gå bort på bjudning ensam är inte roligt.

Fru Maja Bolin, som är gift med dr Iwan Bolin, tar likaså saken lugnt.

— Jag tycker att det är så roligt att han är så omtyckt och uppskattad, att jag brukar säga: Res du, så bli de glada.

Men jag kan inte neka till att jag tog saken på ett annat sätt i början. Jag blev ganska sur och ur humör, men numera

(Forts. sid. 1227.)

Fönster putsas bäst med HÄXAN

“E N R I K T I G

T I D S E P O K E R S E D D A G E N O M M O D E J O U R -

Demi negligé av Robe à la Turcque från 1788.

»EN RIKTIG MODEDOCKA!» SÄGER vi och tänker aldrig på varifrån uttrycket egentligen härstammar. Det är en reminiscens från en verklig dockas tillvaro, en vaxfigur i kroppstorlek, som franska modister under sjuttonhundratalets mitt utstyrde med modets nyheter ända in i minsta detalj och som varje månad skickades över Kanalen till London. De engelska och de franska tullofficerarna voro så bekanta med vaxdamen, att de gävo henne namnet Pandora, men Napoleon, som älskade fransmän mer än engelsmän och damer av kött och blod mer än damer av vax, satte stopp för Pandoras färder, och Londons eleganter finga i stället lära sig sin vishet ur modejournaler.

Intresset för hur andra varit klädda har alltid varit stort. Flamländarne i synnerhet voro på 1500- och 1600-talen flitiga med att gravera bilder över sättet att kläda sig i olika länder, ty vid denna tid hade nästan varje stads innevånare sitt särmerke i fråga om klädedräkt. Senare, när Frankrike blev det absolut tongivande landet, spredos gravyrer från Paris för att visa vad de magnifika herrarna och damerna vid hovet senast haft på sig, något som tacksamt efterliknades i andra länder. Den första regelbundet utkommande tidningen med modebilder och »dagens text» hette »Mercur Galant» och startade i Paris 1672. »Mode und Galanterzeitung» utkom 1758 som den första i Tyskland och i England var »The Repository» den ledande under 1700-talets slut.

De likna inte just våra dagars modetidningar, dessa små eleganta häften med sina få, utsökt vackra gravyrer — färglagda för hand. Dräktmodet, det manliga såväl som det kvinnliga, behandlas på några få sidor, för övrigt förekomma

Den stora revolutionens stormfyllda epok kännetecknades av en lika skiftande period på modets område. Allt flyter och ur kaos skymtar man en ny värld. Fru Olga Raphael Lindens skildrar här med ledning av en modejournal från denna tid de stora förändringar, som inträdde.

litterära uppsatser, t. ex. om nya synpunkter på kvinnan, om uppfinningar, medicinska och politiska frågor, reseskildringar samt en del belletristiska bidrag. Hemma i vår boksamling, där under åren en hel del av detta slags gammal litteratur har samlats, tar jag ofta fram en årgång av någon gammal modejournal, och har då några timmars hjärtligt nöje av de oförfälskade tvärsnitt genom gångna tids-epoker som de erbjuda.

En av de mest kultiverade är »Journal des Luxus und der Moden», vilken utkom i Weimar från 1786 till 1828. Det ligger en viss doft över dess första årgångar, en stämning från Göthes och Karl-Augusts stad och från en tid av högsta kulturblomstring.

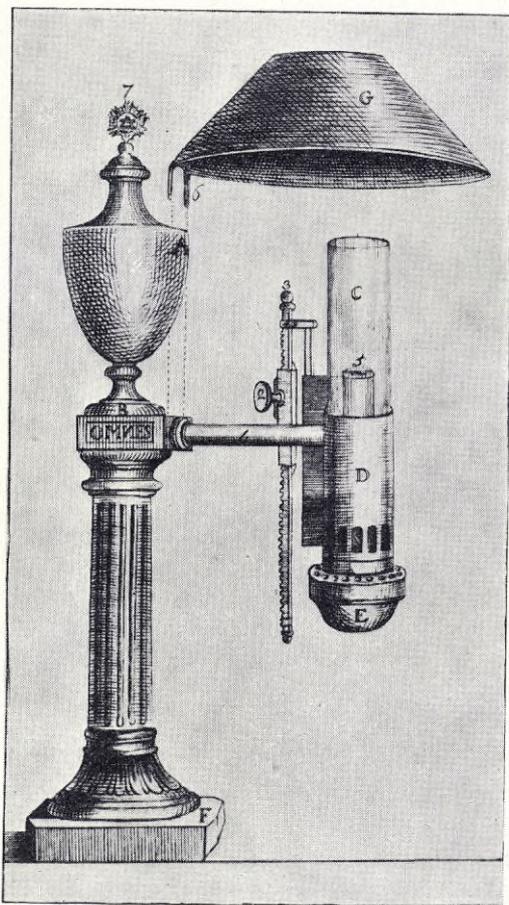
Det var ju också en tid, då liksom nu de många fysiska och medicinska upptäckterna revolutionerande ingrepp i det dagliga livet. Goda uppslag hämtades från länder, där man gått före i vissa avseenden. En artikel redogör för vården av nyfödda i England och för bruket av läkare i stället för barnmorskor, vilket lovordas och rekommenderas. Spädbarnens armar och ben lindas icke där, och barn under tio år klädas där inte likt vuxna i snörliv och trånga pantalonger som bruket då var i det övriga Europa. En gravyr visar hur det engelska barnets kropp

får utveckla sig fritt i lediga och dock nätta kläder. Från Zürich redogöres för de nya försöken i fråga om barnuppfostran och genomförandet av det, som här i Stockholm 120 år senare kallades »förädlade ungdomsnöjen» — sportövningar, dans, teater och annat under äldres uppsikt.

Konsthantverket hade måhända sin allra högsta blomstring under dessa år, gravyrer, avsedda som förebilder för hantverkare på mindre platser, visa idel speglar, lustrer, möbler och silverpjäser, som nu äro dyrgripar i muséer och privathem. I varje häfte förekommer några tunna tätttryckta sidor — de kallas visserligen »Intelligenzblatt», men äro helt enkelt inserat och annonser, ett talrör för den som har något att sälja. Glasmanufakturen i Dresden rekommenderar sina bordsuppsatser i blått glas med silver och sina kristallkronor, Wedgewood lämnar en lång prislista på engelska över sin servis »Hetruria» och sitt nya blå gods med vita reliefer. Herr hovbildhuggaren i Weimar meddelar att den Mediceiska Venus (den Meliska var då ännu inte upptäckt), finns att köpa i gips till ett pris av 16 groschen. Samma dams byst »mit Brust» kostar hela 1 thaler 8 gr., medan Gustaph Adolph, som ännu då tycks vara populär i Tyskland bara kostade 1 th. liksom Lavater och Göthe. Men tonen i annonserna är litet annorlunda än i våra tidskrifter. Man talar inte om »Hovteaterns största succés under spelåret», när man utbjuder »Don Carlos» av herr Schiller, inte heller om »De Bästa Böckerna» i inseratet om herr Voltaires arbeten och herr Göthes skrifter, »die erste echte vollständige Ausgabe, ein Blatt von des Verfassers eigene Hand» skall underrätta abonnenterna, när den föreligger färdig.

Heminredningen genomgick stora förändringar vid denna tid, bl. a. började papperstapeter att bli allmänna även i borgerliga hem, »trots att de ju måste räknas till modern lyx. Denna lyx torde dock vara ursäktlig när man betänker tapeternas hygieniska fördelar — fast det ju finns folk som föredra spindelvävsbehängda kalkade väggar.» Man avrådes från att tapetsera dagrummen för ljusa, det tröttnar ögat och möbler göra sig dåligt mot ljust, men i sällskapsrummen, där man samlas vid lampsken — (den nyuppfunna Argandska oljelampan beskrives i samma årgång) böra de vara brokiga. Man varnas för tapeter tryckta med allehanda dessiner — samma figur blir ju då upprepade hundratals gånger i rummet — nej, det förnämligaste är en slät yta med bård och träverk i överensstämmande färg. (Är det inte tillbaka till den ståndpunkten som vår samtid nu har kommit efter 150-årigt bruk av papperstapeter?)

England föregår som vanligt med praktiska nyheter. Man varnas dock för det nya engelska modet att dricka té, »i sig självt oskadligt är det dock för kroppens safter olämpligt att bälja i sig intill 40 koppar varmt vatten om dagen.» Allt nytt blir en modegalenskap innan det blir förnuft!

Den Argandska oljelampan.

Liptons Té
LIPTON

är och förblir
det bästa.

är världens största och
förförsta Téfirma

LIDOL
TILLFÖRLITLIGASTE
BRÖSTKARAMELL

ENDE TILLVERKARE:
Forsberg
GÖTEBORG.

M O D E D O C K A

N A L E N. A V O L G A R A P H A E L - L I N D E N.

Några sidor i varje häfte ägnas de tysktalande scenernas repertoar och ensamble. Endast få av den tidens succéer äro kända i våra dagar — däremot ser man Mozarts operor blott sporadiskt på Wiens och Mannheims scener. Bland personalen skymtar några för oss svenskar kända namn: »Cassels musikdirektor Weber reser jämte sin forne lärare Abbé Vogler till Sverige» och en Mlle Berwald debuterar på en nordtysk scen.

För övrigt ägnar man stort utrymme åt medicinska spörsmål, oftast mycket förnuftigt behandlade och åt parodier över tidens modedillerier: mesmerismen eller »den sympatiska magnetismen» och »palingesien», läran att åter frambringa redan upplösta organismer. Enligt denna var intet naturligare än spöken på kyrkogårdar: »de äro endast mänskliga former, som den av sol och luft påverkade palingesien åter lyfter upp i dagen».

Det största intresset i häftena från 1780-talet slut av »Journal des Luxus und der Moden» samlas i breven från Paris. Den anonyme korrespondenten har varit en vaken iakttagare av vad som rört sig såväl i modets som politikens värld. Redan i oktoberhäftet 1787, som bl. a. innehåller en entusiastisk beskrivning på Petit Trianon, heter det: »Det är märkvärdigt hur de politiska händelserna sysselsätta sinnena — här härskar missmodets spöke som influerar på skraddarnes och modisternas verkstäder.» Juli 88 konstaterar korrespondenten att »vår sjuka statskropps paroxysmer bli allt farligare», men tröstar sig med att beskriva en Robe à gorge Anglaise och en jättestor Chapeau Anonyme. Engelsk stil uppskattades just vid den tiden mycket i Paris, särskilt engelskornas förmåga att »med enkelhet och stil bära en hatt». Eljest var modet influerat av Orienten, alltsedan Tippto-Saids ostindiska ambassad mottagits i Versailles. »Couleur de Chocolat» är modefärgen emedan choklad växer i Indien. Det östra eller västra? — Det gör väl detsamma! Kina och Pondicherry, några berömda öar, ligga också i Indien, där finns någon slags präster som gå med skärp och därför gå också våra lärda Petit-Maitresses med Ceintures aux Bramins och Bonnet turbans chinois. Denna orientaliska revolution har nästan fördunklat vår stora politiska revolution som försätter hela vår nation i glädjeextas.»

Glädjen varade emellertid inte länge. I februari 89 är Neckar modekonversationens föremål, »borgarståndets skyddshelgon och som man hoppas, ordningens återställare», i juni var man upptagen av att på det elegantaste sätt sörja den lille Dauphin, kungaparets äldste son, men i nästa Pariserbrev, daterat 17 juli, råder en ny ton: »Vänta er ej denna gång någon krönika ur modets rike. Paris är inte längre modets fädernesland och vagga, icke längre det frivola folket som gör vitisar över sitt eget elände. Sedan fem dagar har jag upplevat scener, som jag aldrig ens i drömmen trott vara möjliga här i Paris. Folket, drivet till det yttersta,

slet i första vreden huvudet av några högförrädare och förstörde Bastiljen, det hatade minnesmärket över ett mer än asiatiskt förtryck.» Sedan följer en beskrivning på julihändelserna och det berättas om att borgerskapet valt rödblå kokarder till sitt märke. Blått och rött är alltså de två modefärgerna, som varje rättskaffens fransman, men också varje främling som vill vara säker för sitt liv, måste bära.

I Palais Royal höllos de eleganta bodarna stängda flera veckor och när de åter öppnades måste de föra nya slag av modeartiklar. »Slut med vårt deltagande i hovsorgen, vi sörja ej med en konung som är kallsinnig inför våra öden!» Man lade sig till med solfjädrar à la Liberté — i blått och rött förstås — och de förra året så gouterade ringarna — blå emalj med en vas eller annan figur i rosenstenar (vem känner ej igen dessa de mest eftersökta av antika smycken!) — läggs nu bort för de nya ringarna med infattade stenbitar från Bastiljens murar.

Modelejonens intresse fångas helt av den nya borgaruniformen. När de icke äro i tillfälle att bära den, ha de likafullt lagt sig till med en hotande och martialiske air. Uniformen skulle snart vålla trasel, ty skraddargesällerna ställde i oktober till med vad vi skulle kalla strejk och förklarade sig inte vilja ta ett enda stygn på uniformerna, »såvida de inte till Nationens Ära finge åtminstone 50 sols i lön».

I början av 1790 befinner sig Paris åter i »ett rus av sällhet» över att konungen äntligen begivit sig till Nationalförsamlingen. Sinnenas överspända tillstånd ledde ofta till politiska dueller, till vilka de eleganta damerna massvis begåvo sig i vagn, högst missnöjda ifall duellen avlöpte oblodigt. »Vad har gjort dem så blodtörstiga, våra Petits-Maitresses, som

Elegant i blå frack och frisyur en d'os d'aue.

annars inte kunnat se en fluga dö utan att falla i vanmakt? Ett bevis på att modet härskar i Frankrike och att det kan göra vad det vill med mänskliga hjärtan och huvuden?»

I maj finner korrespondenten att Paris åter är högst brilliant och ingalunda någon bild av elände och förvirring. Massor av främlingar och eleganter synas i Palais Royal. Modeplanschen i häftet visar en Coiffure à la Reine, tecknad efter Hennes Majestät vid en större cour, en nästan meterhög uppbyggnad av bandåer, flor och plymer. Följer så ett nytt brev: »Paris 25 juni 1791. Himmel, vilken nyhet kan jag ej omtala! Konungen och hela den kungliga familjen flydde den 21 dennes och de kommo så långt som till Varennes, där konungen igenkändes och arresterades. I kväll fördes de tillbaka av en armé på över 30,000 man. Jag såg intåget! Lugnet och tystnaden hos det i oerhörda massor församlade folket var lika fruktansvärt som förunderligt, endast tvenne gånger hördes ropen: La Loi! La Loi! Man tror här denna katastrof vara en lycklig kris hos den sjuka statskroppen, vilken måste utlösa dess feber. Jag vågar inte yttra annat än att det gjort ett starkt intryck på mig. Vilka scener komma här icke att utspelas! Och alla dessa scener komma att ge upphov till nya moder, på vilka områden som helst — därpå kan ni säkert räkna. Jag skall alltid troget hålla er underrättad därom!»

Men med detta häfte avbryts för ett tiotal år den serie av tidskriften, som finns i vårt bibliotek. Jag vet därför inte hur korrespondenten refererade de mest upprörda scenerna i 1790-talets våldsamma skådespel.

Coiffure à la Reine.

Carl Deter
PÅHLSSON

25
öre

HUR HON SMYCKAR SIG

DE STORA GLASBITARNA HA EFTERTRÄTT PÄRLORNA.

FRÅGA: VAD ÄR MODERNT bland smycken?

Svar: de omodernaste smyckena äro och förbli de modernaste. Tag på er det modesmycke ni fick för tre år sedan och folket säger: titta på den där gamla broschen. Tag på er det modesmycke er mormorsmor fick för tre kvarts sekel sedan och folket säger: titta på den där gamla broschen. Men o, med vilken annorlunda betoning och andemening.

Ja, kanske någon är road av att invända, men det modernaste är väl ändå i alla fall modernast. Visst beundrar man ett antikt smycke för dess skönhet och obestämbara doft av gången tid, men frågan är, om man inte ändå beundrar ett praktsmykke, taget ur dagens juvelerarmonter, m. r. Kanske — men frågan är, om det inte är samma sak. Om det inte i sak är samma sak man beundrar.

Om modet i övrigt går i vågor genom seklerna så går smyckmodet i svallvågor. Korta och häftiga och med ett glitter av pärlskum och glänsande stenar på toppen. Cleopatras gyllene ormarmband slingrar sig om armen på hennes ättling i flärd årtusenden senare, och på riddarjungfruns hals glänste samma pärlor som på hennes senfödda likar i rang. Kedjan av skimrande länkar kunde dragas ut i det oändliga.

Vilken forntida epok damernas smycknyck kommer närmast i år är kanske ovisst, med visst är, att någon är det. Dessa tunga, stora, bastanta, massanhopade prydnader som i år bäras och beundras, ha kvinnor burit och beundrat förr. Men det underliga är, att vi som i år villigt, för att inte säga förtjust, hänga på oss långa band av glasglitter och stora ädelstenklumpar, vi ha inom mätbar tidrymd bakåt ljudligt dekreterat, att denna massverkan syntes oss närmast förfärlig. Det var inte länge sedan, som ett smyckes skönhet och största förtjänst ansågs ligga i att det var litet och utsökt arbetat och äkta. I år skall det vara stort och tungt och gärna imitation, om man nu kan kalla ett ostentativt och pointerat klumpigt glasmycke för imitation.

Till de material, som alltså i år massvis vandra från sammetsbäddar och över glasdiskar hör galalit. Galalit och kristall eller strass och kristall sammansättas till snart sagt vad som helst, till långa massiva halskedjor, tvåöringsstora örhängen, tunga slavinneband och kullriga blixtrande ringar. Det ligger en viss tjusning i dessa nästan brutalt massiva prydnader. En klädning i blek färgton kan förunderligt lysas upp av ett tjockt galalit- och metallhalsband i en några nyanser starkare färg eller i en som djärvt bryter mot tygets, och mot en mörk aftontoalett lysa dessa starka glittrande strassomfattade kristaller fascinerande. Överhuvudtaget ha dessa färggranna oäkta saker sitt största — i många fall sitt enda — berättigande som

Armband, halsband, ring och örhängen av strass och kristall. I handen håller mannekängen ett av de stora glassmyckena.

fulländande detaljer till speciella klädningar, som fordra något utöver tyg och snitt för att komma fullt till sin rätt. Strass och silver är också ett mycket vackert och mycket utnyttjat material. Litet julgran kanske, och litet zigenarbrud, men vem förnekar, att en julgran och en zigenarbrud är vacker? För övrigt äro somliga av dessa kristallkedjor ytterst praktiska, man kan koppla av några länkar och få ett armband gratis av dem. Och ligger det tjusning i ordet smycke så ligger det dubbel tjusning i ordet gratis.

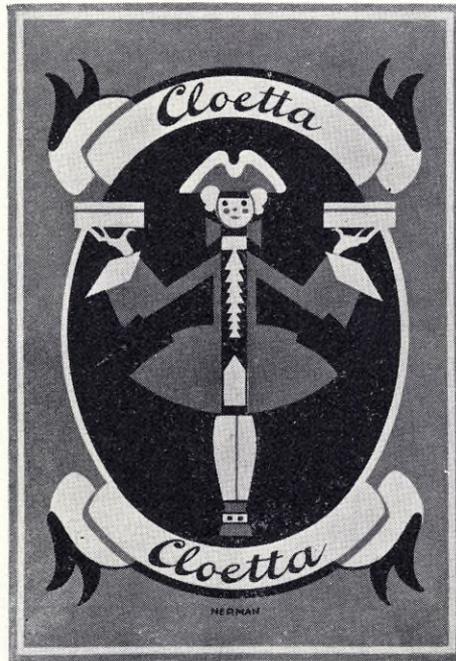
Glaset har fått en glänsande renässans i år. Förr svarade man ett överlägset harmset: visst inte, den är äkta — när någon retsamt frågade: var har du fått den där glasklumpen ifrån? Nu frågar någon inte retsamt utan avundsjukt och man svarar stolt: på N. K. — är den inte vacker? Stora fyrkanter och åttkanter och hurmånga-kanter-man-vill av färgat glas i smala kedjor är vad man bör eftertrakta. Ett oinfattat starkt blixtrande glassmycke mot en ljus galatoalett — ni kan med lugn låta aftonkappan falla.

Om man ändå föredrar att falla för sin gamla kärlek till ädla metaller, så finns i år en ny sorts armband, som det föresvävar oss att vi en gång via en plansch sett den stolta romarinnan dölja bland mantelns fallande veck. Breda ornamenterade band av guld göra väl närmast ett manligt intryck och har burits av många män från Niebelung-sångens Sigfrid till Cæsar och andra herrar måna om sitt utseende, men det hindrar inte att de väl försvara sin plats att ge glans åt ett svagare köns apparition. Ur kontrastverkan lär mycket ha gått fram.

Puderdosor och cigarettmunstycken äro väl ursprungligen inte avsedda till smycken men faktum står att Eva gjort dem till det, krypande bakom devisen: till nytta och nöje. Mest nöje. Det finns de mest utsökta små saker bland bijouterierna i år, kombinerade puderdosor och läppstift i emalj, puderdosor helt av guld och massiva små teaterväskor av metall. Evas longing for beauty har t. o. m. drivit henne att avpressa fabrikanterna en liten emaljbild att sätta framme på bilens kylare.

Regel för smycken alltså: inte forna dagars diskreta gyllene blyxt från en smal nål eller mattglänsande pärla utan en kaskad av blixtrar från ett litet berg av glas. Som dock är en säker garanti mot glasberget.

Efter denna smyckkrönika bör sättas ett stort obs! — Dessa nyheter att fröjda en omväxlingssjuk publik falla alla under modets lag. Över stå de äkta smyckena. En enda äkta pärla än nu som alltid mer värd — ur alla synpunkter — än många varv oäkta. Årets påstridiga grannlåt är lustig men dömd till ett kort liv i glans. De äkta diskreta smyckena komma först och bära komma först. BANG.

Det har förut varit en ganska problematisk historia att välja en ask till choklad eller konfekt. Både vad färg och teckning angår ha dessa askar verkat mycket okultiverade med sina skära rosor bland gröna blader eller sliskiga rokokomotiv. Därför måste man med tillfredsställelse hälsa Cloettas initiativ att låta Einar Nerman utföra en serie teckningar till bonbonaskar i starkt stiliserade motiv och av god dekorativ verkan.

6,000 kronor

till "Födelsedagen" redovisas i detta nummer. Skänk Ert stöd åt föreningen med det behjärtansvärda ändamålet med ett bidrag — stort eller litet. Se vidare sid. 1231.)

**Fisk, stekt eller flottyrkokt i
REYMERSHOLMS KRONOLJA**

kan i smakhänseende icke överträffas. Ett första försök
lönar sig. Begär kokbok hos Eder handlande eller från oss.

Pris i Sverige:		Pris i Finland:	
1/4-litersburk.....	Kr. 0.65	1/4-litersburk.....	Fmk. 7.50
1/2-litersburk.....	Kr. 1.10	1/2-litersburk.....	Fmk. 12.00
1-litersburk.....	Kr. 2.00	1-litersburk.....	Fmk. 22.00

REYMERSHOLMS GAMLA INDUSTRI A. B.
HELSINGBORG

DÄR 5-RUMSVÅNINGEN KOSTAR 27,000 KR.!

LONDONS NYASTE I BOSTADSVÄG — ETT INTRESSANT FÖRSÖK.

ENGELSMÄNNEN ha, som bekant, efter kriget varit offer för en ytterst snabb social förvandlingsprocess. Det har varit en revolution som ägt rum, djupt ingripande i tänkesätt och vanor. Utåt har den icke förmärkts så mycket, ty scenen för denna omstörtning — eller följd av omstörtningar — har varit hemmen, den grundläggande samhällscellen. Den har åter speglats i många former, bl. a. i service-flat-systemet som på senaste åren vunnit vidsträckt terräng.

Ett service-flat innebär först av allt — och viktigast — frihet från tjänarbekymmer. Husvärden åtar sig att sköta denna mödosamma sida av tillvaron. Man får sin våning, betalar litet mera, behåller ostördheten bakom sin stängda dörr och får, teoretiskt åtminstone, all den uppsättning som man rimligen kan begära, i förhållande till husets standard, från centralköket med dess domestika förgreningar.

Service-flat-systemet har slagit igenom, ty under de senaste två åren ha jättehushus med service-flats sprungit fram i olika delar av centrala London. Devonshire House vid Piccadilly har försvunnit och återuppstått i modern våningsskepnad. Grosvenor House — Duke of Westminster's chateau vid Park Lane — stod i åratals och väntade förgäves på en köpare men det fanns tydligen icke någon enda nybliven storfinansiär i City dristig nog att lägga sig till med denna historiska domän. Då tog hertigen sitt parti och lät riva hela historien. Det sved i sentimentala Londonsjälur. Historiska stämningsskildrare knäppte på vemodiga lutor. Ett nytt stycke av oersättlig Londonmiljö i grus! Och vad kommer i stället?

Det vet man nu. Med förbluffande hast har en enorm byggnad, i över dussinet av våningsrader, rusat i höjden. Ett likadant tegelflak reser sig bredvid. Konsulterande arkitekt, d. v. s. estetiskt ansvarig, har varit sir Edwin Lutyens, Delhis och krigsmonumentets på Whitehall berömda skapare, väl Englands i närvarande stund högst aktade arkitekt.

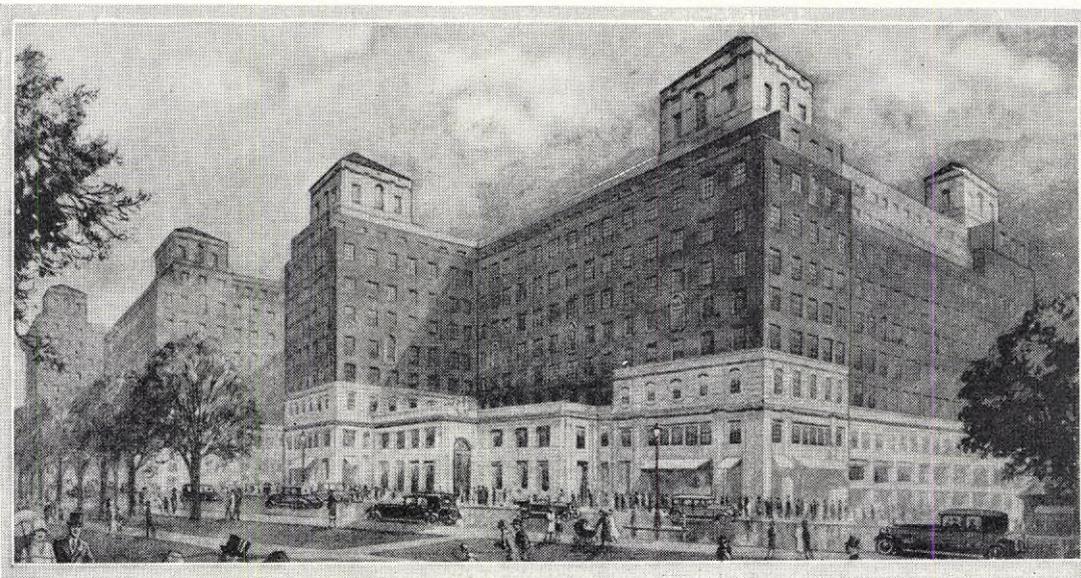
Men vad har han åstadkommit, eller rättare sagt de arkitekter som under hans hägn framtröllat verket?

Få moderna Londonbyggnader ha blivit så illa åtgångna av kritik och publik.

Det nya tvillingpalatset Grosvenor House kan icke undgå att förvärva en viss stadsmonumental mäktighet både på grund av sin planläggning och sin miljö. Hyde Parks väldiga, evigt gröna yta vilar nedanför. Den kan lugnt bära upp ett par gigantiska fasader.

Vem som helst sörjer självklart över att se det sällsynt personligt fina gamla Park Lane brutaliserat på sätt som här skett men — å andra sidan — varför spjarna mot ett överväldigande utvecklingskrav?

Vad som stör är alltså icke, trots

Grosvenor House vid Park Lane.

Iduns Londonkorrespondent presenterar här det senaste bostadsexperimentet från världsstaden. Det låter trots allt inte så lockande — så när vi klaga på svenska bostadsförhållanden böra vi trösta oss med att andra ha det betydligt kinkigare med problemet ifråga.

allt, det faktum att byggnaderna ifråga tillkommit. Men man varnar något av klåpare i försöken att maskera linjernas och ytornas, i jämförelse med Park Lane av förr, hopplösa monotoni. Förgäves har arkitekten sökt lösa det problem som förelagts honom. Sir Edwin Lutyens, eller hans medarbetare, har istället för att överskylla, lyckats poängtera tröstlösheten i denna arkitektur av oändliga rader med fönstergluggar, den ena över den andra. De fristående tornbyggnaderna i takhörnen leda åskådarnes fantasi in på modern fabriksarkitektur. Det är som om miljonmetropolens elektricitetsverk plötsligt slagit sig ned i en förnämlig ny ram på en av Londons noblaste bostadsgator. Vi få aldrig — den tanken kommer för en — glömma att vara glada och tacksamma för de arkitekter vi numera ha i Sverige!

Man blir dock än mera besviken inuti. Service-systemet har här, på papperet, drivits till sin fulländning. Här finnes allt av komfort och lyx som en normal individ med gott om pengar kan begära.

Förutom sin enskilda våning har han att tillgå en balsal som verkligen kan kallas splendid, där en ryktbar jazzorkester varje kväll sköter om ruljansen. Han har privata mottagningsvåningar, där han ostörd kan spela kort eller prata med sina medmänniskor. Restaurangen är förstklassig både i mat, uppsättning och inramning. Grillrummet är likaså fullt acceptabelt för det mest exklusiva restaurangföretag.

I det nya huset skall till den andra lyxen bjudas på en konstgjord skridskobana. De båda byggnaderna förenas genom en naturligtvis mattbelagd, elegant belyst och tilltalande underjordisk gång.

Utåt gatorna i nedre våningarna inrättas butiker, »supershops», som det visst heter på det mondäna konstspråket.

Den som bosätter sig i det nya Grosvenor-komplexet behöver aldrig gå utanför dess port. Han har allt vad han behöver ständigt till hands. Han kan kläda sig och roa sig och beströ sin omgivning med de

kostbaraste presenter, allt från husets egna butiker och förråds-kammare.

Man skulle kunna säga, att den uråldriga engelska maximen »my home is my castle» här förverkligats i en rent fantastisk fullkomning.

Men människan är aldrig nöjd och vad som särskilt skulle göra mig missnöjd — utom den hotande enformigheten i denna avskilda värld som det vore fullständigt onödigt att någonsin lämna — skulle vara själva våningarna.

De långa hotellkorridorerna ha något skrämmande över sig. De våningar, jag sett, ha icke varit klandervärda i planläggning. Rumshöjden har varit otadlig, dimensionernas harmoni likaså. Men arkitekten har komplett misslyckats i sina ansträngningar att skapa hemmiljö.

Utrymmet har tillvaratagits med ett modernt gigantiskt billighetshotells stränga uträkning. Man får ingen förnimmelse av fritt svängrum, detta lilla extra som personligheten tarvar och som kostar så litet i kubikfot, när en skicklig arkitekt varit i farten.

Märk väl, här skall bo folk som vill kosta på sig bekvämlighet och lyx. Man får betala 1500 pund, cirka 27000 kronor, för en våning på fem rum och kök, tre sängkammare en matsal en salong, två badrum och en liten tambur.

Bland dem som bosätta sig i service-flats är det självklart många som vilja medföra en eller två enskilda tjänare för individuell komfort. För dem måste hyras separat à 100 pund om året.

Om man utanför ordinarie timmar vill hava något till livs, är man hänvisad till en garderob med gasapparat.

För eget lager av viner finnes ingen anstalt. Man är i dylika ting absolut piskad att överlämna sig på nåd och onåd i händerna på den osynliga makt som tänker på allt och ordnar allt, till behöriga priser, bakom kulisserna.

Den känsla av personlig självständighet och rörlighet som här gives, kan, förefaller det mig, fås utan tvång alls på vilket bättre hotell som helst. Jag har följaktligen mina ytterst starka dubier om service-systemets förträfflighet och framtid.

Med en underbart perfekt kontroll över tjänardepartementen kan man få ersättning i frånvaro av alla husliga omsorger. Men om den kontrollen klickar! Om den goda viljan att tillgodose hyresgästernas infall sviker, vad händer? Och människor förbli naturligtvis även i service-flats människor med kuriösa behov på illegitima klockslag.

Var finns den arkitekt som verkligen löser våningshusproblemet? Det ligger en lockande tanke i service-systemet med dess frihet från trældom under småomsorgernas tyranni och dess många sociala attraktioner.

ESKIL SUNDSTRÖM.

VARFÖR BARA GOTT OM DE DÖDA?

HÄLSA MOTSTÄNDAREN ÄVEN NÄR HAN LEVER.

DET ÄR INTE BARA STÄLLA TILL fester, som svenskarna kunna.

De kunna också skriva runor. Ståtliga runor, känsliga runor och rättvisa, rättvisa i överkant.

Det dog nyligen en bemärkt man, han hade en av rikets främsta poster och han hade suttit vid konungens rådsbord. Han hörde till »den privilegierade klassen» och levde som en fin karl gör av födsel och smak. Vid ett tillfälle sade han sin oför-gripliga mening i ett politiskt konfliktämne och det blev det vanliga skrivandet. För den som stod utanför och inte kände honom och läste om honom i motståndarepressen, tog denna frispråkighet sig ut som om den varit en blunder, en bortskämd människas sätt att roa sig med att slunga ut något icke övertänt. Att han hade orätt var ju självklart. Och slutligen gav motståndspartiets press den vanliga färgen åt detta »orätta», att det också var rent mänskligt, inte bara politiskt orätt.

Nu är han död och samma press skrev en runa. Och det blev nästan den bästa runan av dem alla. En honnör, en uppskattning av hans mod, hans friborna vilja, hans ärlighet, som visserligen den gången kostade honom personligt bryderi, men som hedrade honom, hans hjärta och oberoende kynne och hans omutliga övertygelse på särskilt den punkten.

Fallet är alls inte enstaka. När ledare av högerfärg gå i graven saluera motståndarna åt vänster och när vänsterflygelns ledare draga sig tillbaka till den stora tystnaden få de sänkta fanor, honnör och oförbehållsam hjärtevärm i eftermälet från motsatta hållet.

Detta är ju mer än »om de döde intet annat än gott», ty det betyder bara, att man icke skall lasta dem, utan låta allt

»Om man bara säger, att det är en miniatyr av Fanny Hjelm, förstår folk, att det är ett konstverk», skriver den franska konsttidningen "Revue du Vrai et du Beau, som ägnar den svenska målaren en varmt erkännande artikel. Fanny Hjelm, som den 6 november fyllde 70 år — därav dessa rader — har en lång och uppmärksam produktion bakom sig. Hon har i över fyrtio år ägnat sig åt miniatyrmåleriets svåra konst, och det är ett helt galleri av berömdheter, vilkas drag förevigats av hennes fina pensel. Kung Oscar II och drottning Sophia, vår nuvarande kung och hans gemål, då hon ännu var kronprinsessa och många flera kungligheter har Fanny Hjelm porträtterat. Till detta förnämliga porträttgalleri sluter sig en hel rad andra bilder av förnämligt folk eller intressant eller båda delarna. Som porträttör av barn är hon också mycket lycklig. Miniaturmåleri är som bekant en konst med förnämliga anor och starka traditioner och det är inte många av dess utövare, som hunnit så långt som Fanny Hjelm. En stor vänkrets lyckönskade och hyllade till 70-årsdagen.

vara glömt. Det är mer, det är en redlig vilja att se i stort och se rätt, inte rött eller i andra färger, utan se människan, sådan hon menade att vara.

Men det där skrämmer och förvillar, det att inte vilja se rätt i levande livet — det är liksom inte opportunt. I stridens hetta falla ju ord, som äro i överkant de med, fast åt andra hållet, det händer överallt. Men också när det inte är hett bedömes motståndaren under sitt värde, är ut och år in. Det blir en schablon. Alla läsa det och begreppet nötes in och man ser skevt — att bilda sig ett eget omdöme är inte lätt för lekmanen.

Så kommer runan och nu får lekmanen se, att där han gick med sin tidning och trodde och sade efter, utan att förstå kvintessencen i det hela, där hade han orätt. Det gör gott att få möta bilden av en personlighet — men varför fick man det inte förr?

Det är inte fråga om små små ord av kärlek, sagda varje dag, det skulle tillvaron bli mattsam av. Salt måste vi ha och en mening måste vi ha, åtminstone hos dem vi ty oss till, som ett rättesnöre.

Men litet av den där honnörssandan i vardagslag skulle vi också ha, fäktarpösen, saluterandet av motståndaren — medan han lever och kämpar.

Svenskarna skriva ståtliga runor, det är visst och sant. Och det är säkert att de mena vart ord i dem. När vi alltså läsa dag ut och dag in i våra tidningar om männen på tapeten, låt oss också minnas vad det skall stå om dem sista gången det skrives.

VERA v. KRÆMER.

MERA HJÄRTA, MINDRE SCHABLON

FESTER, DÄR PERSONLIGHETEN LEDER. AV ROSA FITINGHOFF.

EN FEST BÖR VARA STIMULERANDE FÖR både arrangörerna och deltagarna! Giva dem alla ett ljusst minne att bära på!

»Men hur i himmelens namn skulle detta vara möjligt?» utropa de flesta läsare!

Ingenting är lättare, d. v. s. om man verkligen önskar att sprida glädje till sina vänner liksom också har mod att avvika ifrån gammal vana. Men det tar tid, det fordrar tankar — och arbete, t. o. m. mycket arbete, men ett arbete som det är en glädje att utföra.

Tänk ut en liten plan hur den kommande bjudningen skall vara. Det är absolut ingen otänknar sak att få hela hemmet eller åtminstone något rum att ändra utseende. Tavlor och gardiner äro ej fastmurade på väggar och för fönster. De kunna med lätthet tagas bort och staplas upp i en förut fylld garderob eller är detta omöjligt kunna de nog få rum under något skåp, soffa eller dylikt. Häfta fast vitt groft papper efter väggarna, gör fönstren små, lika källargluggar. Tag röd- och svartkrita och rita sprickor på »väggarna» — häng dit (på väggarna) bast, tomma chianti-flaskor, sydfrukt, ja allt möjligt som brukar finnas i riktiga vinstugor i Italien, Spanien eller annat land. Välj mat och vin efter vad den nya salen skall föreställa och bed gästerna så mycket som möjligt vara klädda i dräkter vilka också kunna passa. Skriv eller bed någon därtill lämplig person skriva en liten bordsvisa till trevlig melodi vilken Ni sedan, värdfolk liksom gäster, sjunga unisont.

I frågan om hur vårt umgängesliv bör ändras till det bättre göres här ett inlägg av förf. Rosa Fitinghoff, som vill att vi skola arrangera personligt färgade och särskilt uttänkta fester för att glädja våra vänner.

Efter en sådan början följer glädjen av sig själv, ty hur stela och högtidliga vi än i vanliga fall tyckas vara så smälter etikettens förstelnande hölje

Fredrika Bremer-soaré.

En förnämlig soaré anordnar Fredrika Bremerförbundets Stockholmskrets den 6 dec. i Konserthusets stora sal. Medverkande i programmet äro bl. a. Prins Wilhelm, som kåserar om Amerika, och Selma Lagerlöf, som läser delar ur Anna Svärd. Vidare blir det sång av Marianne Möerner och Ivar Kåge och Frida Winnerstrand läsa en dialog, skriven för festen av Ida von Plomgren. Biljetter från kr. 5:50 till kr. 2:— . Behållningen tillfaller Fredrika Bremerförbundets planerade fond för den allmänna verksamheten samt pensionering av på byrån anställda — ändamålet är alltså mycket behjärtansvärt.

Göteborgare!

Nästa n:r av IDUN blir ett göteborgs-n:r, rikt illustrerat och med intressanta artiklar.

och människan, den enkla naturliga människan stiger fram med något av barnaglädjen i sin blick. Och runt om de många borden sitter de många gästerna men man tänker ej på om det är grevar, baroner, generaler eller allvarliga högt stående jurister, lärda män eller annat folk — ty det är personligheten som då gör sig gällande!

Men det är inte bara till nyss beskrivna italienska taverna man kan förvandla ett vanligt hem. Ah nej det kan finnas otaligt många andra möjligheter — det gäller bara att tänka ut dem. Och i tankearbetet ligger kärlek. Är det inte så här ordspråket säger att »man älskar dem man gör gott, men hatar dem man skadar».

Tro nu inte att en sådan här fest blir dyrare än vanliga schablonfester, visst inte! Åtminstone inte för de fruar och döttrar vilkas tid är fri och vars tankar ej böra offras på annat verkligt arbete. Bestod umgängeslivet lite mera än vad det gör, av dylika små fester tror jag ej att människorna skulle säga »att jag kan ha rättighet att säga nej» att gå dit eller dit — ty hur gamla vi än äro, hur högt vi än stå på samhällets toppar, djupast inne tror jag dock att var och en känner sig som ett riktigt litet barn ibland främlingar — och det där lilla förfrusna vissna barnet blir så glad att ute i sällskapslivets ödeskog finna andra glada småbarn som glädjas att få lyss till fågelsång och vindens sus — att plocka blomster som möta dem på vägen — med andra ord mötas i ärlig glädje utan schablonens tröttande hölje.

Primadonnan. Skiss av Kåre Skredsvik.

MIN VÄN FORSKVIST HAR BERÄTTAT mig detta. Och det är sant alltihop.

Min vän är lektor i matematik, och han är ytterst noggrann i allt. Han är vidare mycket liten till växten, blond, fet och ganska skallig på sidorna av hjässan. Så har han den vackra vanan att jämt spela fiol och den fula vanan att fria till alla damer, som komma i hans väg.

Själv påstår han, att det är hans kvinnliga kollega, musiklektorn Lundin, som tvingat honom till denna ovana. Hon påstod en gång, att männen aldrig mena allvar i sina svärmerier, och det bet på min vän.

Efter den betan har han sällan svärmat men ofta friat. Han samlar statistiskt material för att bevisa, att det tvärtom är männen, som i detta avseende äro mest allvarliga. Han har redan lyckats rätt bra. Av hundra frierier räknar han endast en ja-risk på ungefär fjorton. Nu har han ännu inte hundratalet fullt, men han är bara fyrtionio år och vid sunda vätskor.

Ingrid Unge var den tjuguantra. Och hon var bra för den stora tesens skull. Därför var han ofinkänslig nog att berätta mig en hel del om henne. Ty av dem, som lågo honom mest om hjärtat, ville han gärna ha gjort åtminstone någon liten novell.

Alltså vågar jag inte själv stå för uppgifterna.

Hon hette naturligtvis inte alls så, men jag vill kalla henne Ingrid Unge. Det låter ju så där halvverkligt. Hon gick i högsta klassen av någon sorts ritskola. Men hon kunde inte rita ett dugg utan trodde på sin framtida kallelse som musiker. Hon ville bli pianist. En stor, världsberömd primadonna, som jämt kunde dricka champagne och röka cigaretter.

Om hennes utseende är inte så vidare mycket att säga. Det enda anmärkningsvärda var hennes fruktansvärda längd. Vågade aldrig ha riktigt högklackade skor. Hon drog alltid ned hatten mot mungiporna — och ändå skönjdes hon tydligt på avstånd såsom Goliath. Hon var förvisso bortåt två meter. Hon hade ganska lite hår på huvudet, men fick det stort och burrt genom daglig ondulering. Hon hade ganska dålig hy, men crème, i det tunnaste lager varje morgon smetad över kinderna, gjorde underverk. Den enda sorgen var de tre stora, svarta pormaskarna mitt på den vitpuerade näsan. De voro som spökets i Canterville blodfläckar: varje morgon togos de bort, varje afton sutto de på sin plats igen!

Detta gjorde emellertid ingenting till saken. Min vän älskade henne lika lidelse-

fullt ändå! Han sade mig ofta i skärande ton:

— Jag kan inte leva utan henne!

Som väl var levde han, och drack konjak och rökte feta cigarrer i alla fall.

För att återgå till ämnet, var Ingrid Unge alltså en mycket söt flicka, av den typ som nu är så vanlig och av vilken det går, inte bara tretton, utan minst aderton på ett oussin.

Hon tyckte om att retas med sina lärarinnor, men dessa togo henne förståndigt. Föreståndarinnan, fröken Frida Pauli, var en mycket klok och redbar dam. Hon visste, vad hon gjorde, och hon blev aldrig arg över den lilla odygdspåsens rackartyg. Istället visade hon henne förtroende. Hon lade ibland lite ansvar på de unga skuldorna och sade milt:

— Det där får Ingrid styra om! Jag litar på att Ingrid gör sitt allra bästa!

Så kom det sig, att Ingrid Unge blev utsedd att spela ett pianosolo på den stora höstsoarén till pauvres honteux.

Ingrid var stormförtjust. Nu skulle hon väl få visa världen, vad hon dög till! Där skulle komma mycket folk dit. Ja, kanske skulle till och med den där nya, lilla, ståtliga fänriken vid artilleriskolan också vara där! För han var ju inackorderad hos hennes bästa väninnas mamma. Alltså fanns det ju ett litet hopp. Åh, han var ju asflott med sitt ljusa, något krulliga hår och sina skinande stövlar.

Den blivande primadonnan knogade märkbart med sitt muntra nummer. Det var en liten sak av Strauss, lekande lätt och varmt intim. Med den skulle hon lyckas lägga världen för sina långa ben och sina lagom små fötter! Hon steg upp klockan sex om morgnarna och började hamrandet. Då hade lektor Forskvist ännu inte hunnit ta sin kalla avrivning. Och ännu mindre hunnit tänka på sin fiol.

Han bodde två våningar ovanför, men han vaknade ändå precis på pricken sex vid de första ackorden, och han skriade:

— Jag arma människa, ho skall skilja mig från dessa kärlekens plågor! Hav bort dina visors buller!

Sedan brukade han arbeta en god stund, och så gick han ned ungefär, då han trodde, att hon skulle gå iväg till sitt arbete. Och ofta hade de två sällskap. Mannen på snart femtio år och den lilla, långa flickan, som knappast kunde ha varit mer än tjugu.

Dagarna gled fram mot den stora stunden. Konstnärinnans hjärta svälde av stolhet. Hon såg redan de blomsterbuketter, hon skulle få av små, blyga beundrare. Hon läste i andanom de rader, varigenom

redaktören för stadens morgontidning skulle introducera hennes namn i världspres-

sen: »... och vunno den store kompositörens intentioner ett fullödigt utförande och en sällsynt kongenial tolkning i fröken Unges mäterliga sätt att handskas med sitt instrument... man torde kunna förespä den unga pianisten en lysande framtid...»

Sedan såg hon löjtnantens lackstövlar igen, och då log hon saligt för sig själv. Även om hon måste stiga tidigt upp, och även om det ibland blev både si och så med cremens påsmetande.

Äntligen var den utsatta lördagen inne. Innan primadonnan i god tid skulle bege sig till sin skola för att ordna med en del utensilier, bad hennes lilla, snälla och anspråklösa mamma om en enda liten sak:

— Lilla Ingrid, du vet ju, att det är en av tant Agnetas vanliga matkorgslördagar i dag. Det går inte an att lämna henne utan. Om jag själv inte hade min hemska ryggvärk i dag, skulle jag själv gå... skulle inte min lilla tös vilja göra mamma den tjänsten?

— Åt helsingland med alla hjälpbehövan- de tanter, sade Ingrid, ty hon var ju en mycket modern och mycket frigjord ung dam.

— Men det är bara för den här gången... min pulla... det är mitt allvar!

— Allvar, allvar, åt helsingland med allt allvar också! Men kyss till! Har du en spänn åt mej för besväret till käk, så må de vara hänt! Hit med mojen med grejorna i!

Och fru Unge gick med tålmodigt lutat huvud och med en martyrs fanatiska kärlek i blicken. Hon gick först till sitt skrivbord, där portmonnän låg kvar, sedan hon torgade i morse. Ingrid fick sin krona.

Sedan ordnades det med matkorgen, och den blev lika rik och god som den lilla fruns hjärta.

Hos tanten blev Ingrid vid riktigt dåligt humör. Hon hade smugit sig dit på bakgator och lyckligt och väl slängt korgen ute i köket. Men nu måste hon sitta här och kallprata med den lomhörda gumman en god stund. Hon blev alltid bjuden på hallonsylt och gamla smörbakelser. Detta var ingenting för den, som älskade likörer och starka cigaretter.

Hon höll därför på att ledas till döds. När gumman satte luren mot sitt öra och lutade sig fram med den välvilligaste min i världen för att fråga om de tusen små familjesakerna, svarade den unga varelsen hårt och kort. Hon skruvade sig på stolen och reste sig flera gånger upp för att

(Forts. sid. 1228.)

EN DIKTARFEST

SELMA LAGERLÖF OCH HENNES KAVALJERER.

Selma Lagerlöfs 70-årsdag blev en festlighet i huvudstaden, som sent skall glömmas. Efter förmiddagens uppvaktningar följde premiären på Zandonais "Kavaljererna på Ekeby" vid en festföreställning på Operan och därefter bankett på Grand — från de tre evenemangen ses här några bilder.

Majorskan — Kerstin Thorborg. (Almberg & Preinitz.)

Selma Lagerlöf framför tebordet vid förmiddagsuppvaktningarna i Valborg Olanders hem, där jubilaren tillbragde födelsedagen.

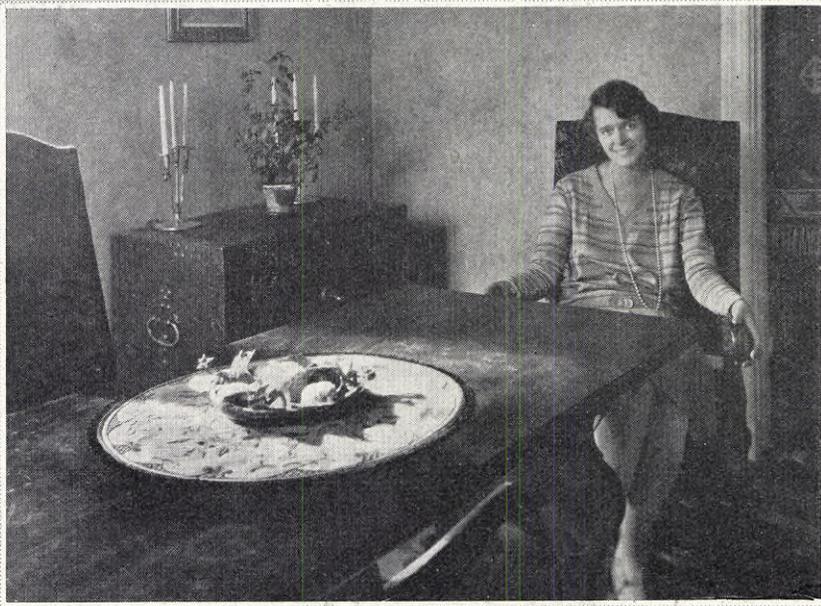
Nordens diktardrottning mellan två kungligheter vid banketten på Grand.

Gösta Berling (Einar Beyron) och Marianne (Brita Hertzberg) i Kavaljererna på Ekeby. (Ekstrand, foto.)

N Y G I F T A H E M

HUR DEN UNGA FRUN INREDER SITT HEM.

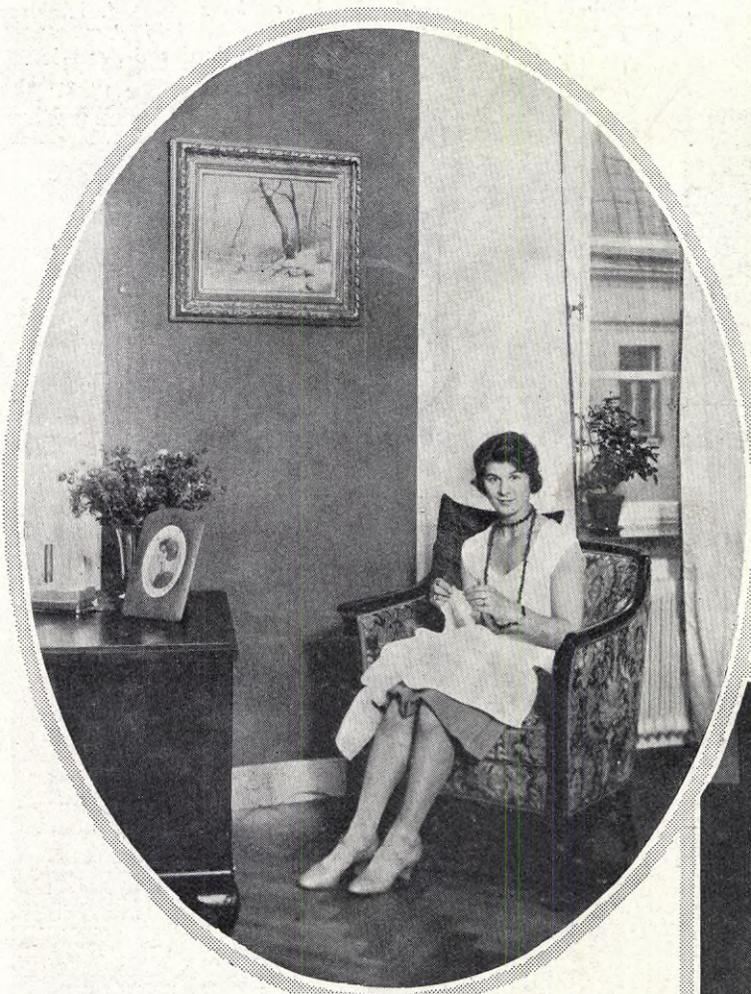
Det första hemmet — hur är det icke omvävt med drömmar i varje fl.ckhjärta! Hur drömmen tar sig ut i verkligheten illustrerar Idun med dessa bilder, tagna från vackra nygifta hem, som några av årets mera kända unga brudar inrett åt sig.

Operachefens dotter, fru Anna von Oelreich, är bosatt i Katrineholm, där hennes man tjänstgör för sin juridiska bana, och hon har inrett ett vackert litet hem, där modern stil och gamla familjesaker ingått förbund. Här ses hon i sin matsal. (Haglind, foto.)

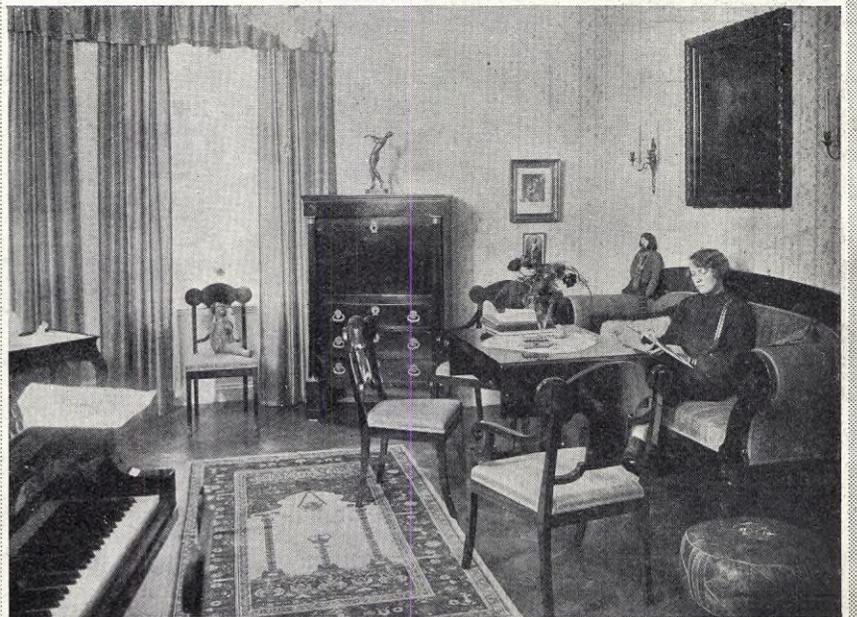

En graciös salong i gustavianskt — hur många unga fruars dröm! Och den drömmen har fru Margareta Thelning, dotter till direktör Oscar Gyllenhammar och hans maka, Göteborg, fått förverkligad i sitt nygifta hem, också i Göteborg. (Lindbohm, foto.)

Uppe på Söders höjder har förre statsminister Ekmans dotter, fru Gertrud Lindström, rett sitt första egna hem. (Magnuson & Svensson, foto.)

Den stora plyschklädda "duchan" och den stora länstolen i brokad saknas sällan i det moderna hemmet och inte heller hos fru Marja Tillquist, f. Flodquist, den kända ryttarinnan och duktiga innehavaren av egen modeateljé i Stockholm. (Magnuson & Svensson, foto.)

Ett förmak i Karl Johan och empiri, där dock anakronismen Josephine Baker borla på stolen vid fönstret tycks trivas bra, är ett vackert rum hos fru Karin Björkman, f. Smedqvist, i Göteborg, maka till prakt. läkaren Halvor Björkman. (Lindbohm, foto.)

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

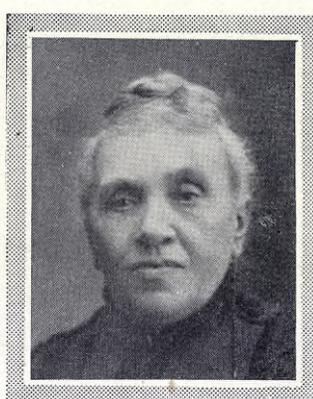
ANNA SÄLLSTRÖM.
F. Taube, Kalix. Änka efter
sägverksägaren och konsult
Johannes Sällström.
85 år den 8 december.

ANNA RUDELIUS.
F. von Krusenstierna, Stock-
holm. Änka efter majoren vid
Kalmar reg:te Theodor
Rudelius.
80 år den 2 december.

ELVIRA LEFFLER.
F. Bille, Stockholm. Änka
efter grosshandlaren Hjalmar
Leffler, Stockholm.
80 år den 5 december.

MALLA LINDBLOM.
F. Lundqvist, Skövde. Änka
efter grosshandlaren Berndt
Lindblom, Skövde.
80 år den 8 december.

SOPHIA BROGREN.
F. Kihlström, Falun. Änka
efter direktören Carl F. A.
Brogren.
75 år den 2 december.

ANNA CARLSTRÖM.
F. Trägårdh, Höör. Änka
efter godsförvaltaren C. M.
Carlström, Höör.
75 år den 6 december.

LOVISA BERGSTRÖM.
F. Bergman, Stockholm. Änka
efter agronomen Richard
Bergström, Baggeby, Lidingö.
75 år den 8 december.

LOTTEN CARLQUIST.
F. Zickerman, Lund. Änka
efter kamreraren vid Sv. Soc-
kerfabr. A.-B. Otto Carlquist.
70 år den 3 december.

CHARLOTTE LUNDIN.
Fru, Lidängö. Änka efter mü-
sikkdirektören Gustaf Ferdi-
nand Lundin.
70 år den 5 december.

ULLA SJÖGREN.
Fröken, Uppsala. Dotter till
bruksägaren C. W. Sjögren
och hans maka, f. Hammar-
skjöld.
70 år den 6 december.

NELLY KOLMODIN.
F. von Post, Uppsala. Maka
till professor emeritus J.
Adolf Kolmodin, Uppsala.
70 år den 7 december.

THERESE STENOW.
F. Schultz, Rödödinge, Eriks-
dal. Maka till f. d. kon-
traktspresten Nils Stenow.
65 år den 4 december.

CHARLOTTE KJERSÉN.
F. Friberger, Wiks folkhög-
skola, Balingsta. Änka efter
kyrkoherden Elis Kjersén,
Kumla.
65 år den 5 december.

MIA AMNELL.
F. Wallberg, Motala. Änka
efter kamreraren John Am-
nell, Motala.
65 år den 7 december.

THYRA LUNDBORG.
F. Peterson, Uppsala. Maka
till professorn och chefen för
Rasbiologiska institutet Her-
man Lundborg.
60 år den 4 december.

HULDA KILANDER.
F. Schultz, Bromsten. Maka
till löjtnanten Emil Kilander,
Bromsten.
50 år den 21 november.

SIGRID LAGER.
F. Dahlqvist, Göteborg. Ma-
ka till överinspektören och
ingenjören Wilhelm Lager.
50 år den 26 november.

**CHARLOTTE HAMN-
QVIST.**
F. Christiansen, Göteborg.
Sångerska Maka till musik-
kritikern Herman Hamnqvist.
50 år den 4 december.

CORDELIA BRUNIUS.
F. Alm, Östra Tollstad, Man-
torp. Maka till kyrkoherden
i Östra Tollstad och Sya
F. F. Brunius.
50 år den 6 december.

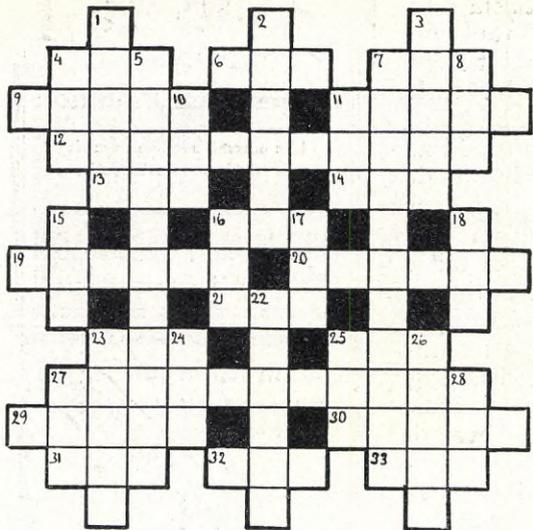
LILLY SUNDBERG.
F. Schröder, Växjö. Maka
till borgmästaren i Växjö
Theodor Sundberg.
50 år den 7 december.

Rumford-Sockerkaka.

4 ägg
250 gr. socker
½ rivet citronskal
150 gr. vetemjöl
50 gr. potatismjöl
2 råg. tsk. Rumford bakpulver.

Till formen: ½ msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.
Beredning: Äggen, sockret och det rivna citronskalet vispas tillsammans omkr. 15 min. De båda mjölsorterna, väl blandade med bakpulvret, tillsätts. Smeten slås sedan i väl smord, brödbeströdd form och gräddas i medelvarm ugn omkr. ½ tim. eller tills den vid prov med vispkvist kännes torr.

Vågräta ord: 4. Vision. 6. Taga somliga i gytta. 7. Äro atomerna. 9. Lagberg. 11. Deltar i körverk-samhet. 12. En som i gamla tider sökte omvända hedningar. 13. Rörelseverb, som ofta nyttjas i sam-band med 27 vågrätt. 14. Konjunktion. 16. Trivs i vatten. 19. Familjärt ord för skämtsam. 20. Är ex-kejsar Wilhelm. 21. Brukar efterlämna blåmärken. 23. Med gripande verkan. 25. Tilldraga sig. 27. Del av Sverige. 29. Vill man ha vid middagsbordet. 30. Betalade man med under medeltiden. 31. Förkort-ning för gamla. 32. Att seende bevittna. 33. Lantligt namn.

Lodräta ord: 1. Kyrklig sammanslutning eller sam-mankomst. 2. Alstrar sjukdom. 3. Är amerikanaren i allmänhet. 4. Fisk. 5. Tillbehör till den som förr hade uppgift att roa. 7. Är uppördsmannen. 8. Norrlandsort. 10. Kyligt verb. 11. Fågelhona. 15. Stycke av stycke. 16. Lockbete. 17. En öppning. 18. Hovdjur. 22. Visas gunstlingen. 23. Söker den törst-ige vandrar. 24. Väderstreck. 25. Andligt trött. 26. Avgift och ingång.

I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas ett 15-öres frimärke och summan av de insända mär-kena delas mellan pristagarna förutom de av redak-tionen uppställda belöningarna — 2 st. à 5 kronor. Sändas flera tävlingssvar i samma försändelse in-läggas vart och ett i särskilt kuvert. Prisen utbe-talas genom postsparbanken. Kuvertet märkes: "Kryssordstävlan i n:r 48."

Ett jubileum i Malmö.

En gymnasternas skola.

Zanderinstitutet i Malmö med fullständiga kurser i sjukgymnastik, massage och övriga fysikaliska behandlingsmetoder har firat 10-årsjubileum. Det grundades 1918 av direktör A. G. Dahlström och har sedan den tiden utvidgats med s. k. kompletteringskurser för redan utbildade sjukgym-naster och har även givit specialkurser för blivande läkare.

Första året var det bara fyra ele-ver i den fullstän-diga kursen, me-dan i år ett trettiotal genomgår sam-ma kurs. Specialkurserna för me-dicine studerande har hittills besökts

En grupp Zanderelever kring sina lärare.

av omkring 150 kandidater. En stor del av eleverna har fått en god ställning såväl inom som utom landet, särskilt i Amerika, där myndigheterna godkännt Zanderinstitutets studieplan och även bevilja licens för sjukgymnas-ter med fullständigt avgångsbetyg från insti-tutet.

är en ung norska, som gjort sig ett namn inom tex-tilbranchen under sista Bergenutställningen. Hennes specialité är en sorts flossa-mattor vars teknik är hennes hemlighet och vilka tillverkas på egen väv-teliér i Lilleström. Såsom ett bevis på att även svenskarna uppskattat hennes arbete må nämnas att Röhsska museet i Göteborg inköpt en av hennes mat-tor, och en norsk tidning skriver om dem att "alle har ett personlig preg og tåler å lægges ved siden av de beste orientalske tepper".

Lösning.

Kryssordstävlan i n:r 42.

Vågräta ord: 1. Varsel. 5. Drömma. 9. Ovädrad. 10. Stig. 11. Yser. 13. Tik. 15. Gemak. 17. Äre. 19. Eden. 21. Röd. 22. Ikon. 23. Livar. 25. Bratt. 26. Curaçao. 27. Psyke. 29. Snara. 32. Illa. 33. Öda. 35. Iran. 36. Kal. 37. Press. 39. Ers. 40. Egal. 42. Tass. 44. Orimmat. 45. Redlig. 46. Aromer.

Lodräta ord: 1. Vaktel. 2. Sot. 3. Evig. 4. Lager. 5. Dryad. 6. Rask. 7. Öde. 8. Advent. 10. Skev. 12. Råka. 14. Idissla. 16. Mötande. 18. Roterar. 20. Nacka. 22. Ironi. 24. Rue. 25. Bas. 27. Piktur. 28. Ylle. 30. Aros. 31. Ansvar. 33. Örlig. 34. Astma. 37. Pari. 38. Saar. 41. Göl. 43. Sto.

Gerd Birath, Gyllenhjelmsgatan 7, Strängnäs, och lärarinnan Elna Rosenquist, Sörby folkskola, Gärdslösa, (Öland), få var sin sparbanksbok med insatta 16 kronor.

(Forts. fr. sid. 1211.)

kalla, ohälsamma lokaler, slarviga, otjän-liga måltider, inneboendesystemet i all dess nakenhet, där den knappa lönen sällan räcker till eget rum, är väl detta ungdomens åtrådda frihet. Då äro väl de skiftande sysslorna i ett hem långt mer att föredra ur hälsans och ekonomiens synpunkt. Vi måste arbeta bort den uppfattningen som på sina håll är rådande att begreppet tjä-na innebär något mindervärdigt. Men där-till behövs ökad upplysning och ökade kun-skaper — för både husmödrar och tjäna-rinnor.

Det finns emellertid ett stort »kru» i fråga om det husliga arbetets anbefallande som yrke åt den stora mängden av kvinnlig ungdom. Vad blir det av de gamla tjänarinnorna, när deras arbetsdag är lyckad? Deras lott är sannerligen ej »fallen i det lustiga». Vi ha ju en och annan stiftelse, men deras möjligheter förslå ej långt. Har ett hembitråde stannat många år i en familj får hon kanske medalj för långvarig och trogen tjänst, har familjen råd kanske hon tillförsäkras en liten pen-sion. Men hur många av oss har råd här-till, och i varje fall blir vår trogna hjälp-reda och stöd beroende av sitt husbonde-folks barmhärtighet — en hård lott, när man kanske till sitt yttersta gjort sin plikt. Är en arbetskraft som fyller en av de vik-tigaste funktionerna i ett samhälle ej värt ett bättre öde? Se'n ett antal år tillbaka betala våra hembiträden med mycket knot sina obligatoriska pensionsavgifter. Men den som kommit till den ålder att hon måste bero av sin avgiftspension, hon kom-me snarligen att svälta ihjäl, om hon ej finge andra bidrag, som, vilka förskönan-de namn de än månne bära, dock i grund och botten ingenting annat äro än maske-rad fattigvård. Förrän pensioneringen för våra tjänarinnor kunnat ordnas på ett till-fredsställande sätt, och förrän vi kunna förmå de unga att själva genom insätt-ningar bidra till sin ålderdomsförsörjning, förr är det icke värt att sträva efter att få det husliga arbetet skattat och värderat som yrke eller ställas i paritet med annat förvärvsarbete. Men det är därhän vi skola sträva, var efter sin förmåga.

ELISIF THÉEL.

Vi behöva bättre utbildade husmödrar.

Fru Jenny von Schultzenheim, ordförande i Stockholms Husmodersföre-ningens arbetsutskott och en av dess för-nämsta stödjepelare, utlägger i följande temperamentsfulla rader sin åsikt i hemmets svåraste fråga:

— Huru få dugliga hembiträden? Idun har bett mig yttra mig i denna fråga. Jag anser att husassistentinstitutionen är absolut föråldrad. Tänk bara på det långa ordet nu när vi alla ha så bråttom. Förr i världen hette det pigfrågan helt kort men man var mera praktisk då.

Huru stor proc. hushåll håller sig med tjä-nare i våra dagar. Det vore intressant att få veta och huru stor procent håller sig med kokerskor, husor och barnsköterskor? Det vore en utredning som skulle väl pas-sa att Sveriges Husmodersföreningars Riks-förbund gjorde, innan de börja arbeta för fler utbildningsanstalter för hembiträden. Med stort intresse läste jag professorskan

Pengar i Postsparbanken är Pengar i "Plånboken",
ty samma postsparbanksbok gäller vid *alla* postanstalter o. sammanlagt intill 300 kr. pr kalendervecka utbetalas *utan uppsägning*.

Två gånger om dagen

skall hyn behandlas med Gahns Faréna-Crème. På morgonen bestrykes ansikte, hals och armar med den välgörande skönhetscremen, som samtidigt med att den skyddar Eder hy under dagen, utgör ett idealiskt underlag för puder. — På kvällen masseras Gahns Faréna-Crème in i hyn och motverkar på så sätt uppkomsten av finnar, rynkor och narighet. — Hyn bibehålles ung och fraiche. Välj till Eder hudcreme Gahn Faréna-Crème, som är så beskaffad att den tjänstgör såväl till dag- som nättereme.

Gahns
Upsala

Kungl. Hovleverantör

FARÉNA HAVRE-CRÈME

Till salu överallt
i tuber à kr. 1:—
i burkar à kr. 2:50
i lyxburkar à kr. 5:—

MUGNIER

(uttalas Mynjé)

Apéritif, särdeles välsmakande, stärkande och stimulerande, rekommenderas av läkare vid kraftnedsättning och konvalescens. Denna apéritif är tack vare sina farmaceutiska egenskaper lika aptitgivande och stimulerande som akvavit, cognac eller whisky. Ett glas avkyld Mugnier före maten ersätter brännvinet, samtidigt som det ger måltiden en viss kulturell prägel. Till kaffet har man i Amusette Mugnier en typisk pariserlikör, som tillredes av $\frac{3}{4}$ Mugnier, $\frac{1}{8}$ halvsöt sherry och $\frac{1}{8}$ Grenadine, vilket allt erhålles utan restriktioner å alla systembolag i landet.

Kr. 3:50 pr $\frac{1}{1}$ but., kr. 2:40 pr $\frac{1}{2}$ lit.

9 diplomes d'honneur. 56 guld- o. silvermedaljer.

Använd mera

Chesebrough's Vaseline — Användandet av detta förträffliga medel mot många åkommor är mycket mera utbrett än man i allmänhet tror, och det är en förvånansvärd massa saker, det kan användas till: skrämor i huden, hudlöshet, brandsår etc. Det hjälper förträffligt mot torr och ömtåligt hår, hårets avfallande, mjäll i håret etc., samt kan dessutom med fördel användas till många olika ändamål i ett hem. Järn-, stål-, trä- och lädersaker kunna göras vackra och hållbara genom att behandlas med

CHESBROUGH'S
Vaseline

(uttalas Tjilhsbros)
Endast garanterat äkta i originalförpackningar med klöverblads-varumärket.

Pulles

extrakt för likör
... susen gör

Bergstrands uppräknande av alla dessa utbildningsanstalter och jag måste tillstå min okunnighet om både deras funktion och verkningar. De flesta hembiträden jag haft att göra med och de ha varit i legio ha åtnjutit den »formlösa utbildning som mer och mindre skickliga husmödrar givit» och Gud skall veta, att den varit formlös, när de gå från hem till hem och undervisar av olika husmödrar som alla tycka olika. Ty alla husmödrar tycka olika och tycka att deras sätt är bäst antingen det nu gäller konservering eller barnuppfostran, och vilka chanser skulle ett hembitråde ha om hon kommer med aldrig så fina betyg i skicklighet, men ej kunde arbeta på just det sätt, som husmodern vill. Husmödrar ha ingen auktoritetstro och ingen respekt för skolkökslärrinnor. De anse att det lilla som läres i ett skolkök kan vilken skicklig husmor som helst lära en underordnad på en månad, om hon själv kan sitt yrke.

Men det är där skon klämmer. Det är här professorskan Bergstrand och jag enas, då vi båda inse att vi husmödrar nu knappast äro kompetenta att uppfostra och undervisa hembiträden. Vi sakna lust, tålmod, skicklighet, kraft och uthållighet. Men det är i sättet att råda bot, som vi divergera. Professorskan Bergstrand föreslår än mera utbildning av hembiträden. Jag föreslår mer utbildning av husmödrar, obligatoriska hushållskurser med repetitionskurser vart tionde år tills man nått sextio år. Där skulle husmödrarna ej endast lära sig hemvård utan även lära sig något bokföring och lagkunskap vilket mycket väl behövs som erfarenheten visat.

Att husmödrarna allt mer få tänka sig in i att reda sig utan hembiträden är ju en given sak. Och därför måste hemarbetet läggas om och framför allt måste den yngre generationen fostras att reda sig själva.

Ja där sitta vi nu med alla våra rättigheter, få rösta och välja och döma och predika och lära och bota men så kunna vi ej få någon att borsta våra skor ordentligt eller sopa eller baka eller tvätta. Nog är det retsamt. Och så komma vi från våra ämbetsrum till obäddade sängar, odiskad servis, trasiga strumpor. Och de som vi tycka skulle göra detta, de knacka maskin, stå i affär eller ha andra platser där arbetstiden är fixerad. Där är arbetet ej mindre ansträngande men tiden är begränsad och jag tror det är där något måste göras för dem som ännu hålla fast vid hembiträden. Koncentrera och forcera arbetet och arbeta själva om möjligt i hemmet.

Själv drömmer jag om ett paradiset där jag bara har hemmet att sköta, och skulle jag önska för mina barnbarn så önskade jag dem hem som i deras mormors mormors dagar.

IDUN

Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Grundlagd av

Frithiof Hellberg

Redaktör:

Eva Nyblom

Redaktionen: ... kl. 9—5 | Expeditionen: ... kl. 9—5
Norr 9803 — Norr 402 | Norr 1602 — Norr 6147
Verkställande direktören | Annonskontoret: Norr 6147
Norr 4304 | Annonschefen: 1646

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helmsarg. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Lediga platser och platssökande 30 öre, minimipris 3:60.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. A.	Uppl. B.
Praktupplagan	Vanl. upplagan
Helt år ..... 17:—	Helt år ..... 15:—
Halvt år ..... 9:—	Halvt år ..... 8:—
Kvartal 4:50	Kvartal 4:25

STEINWAY & SONS

Flyglar och Pianinon

Den oöverträffade förebilden för hela världens pianofabrikation.

Ensamagentur:

LUNDHOLMS PIANOMAGASIN

STOCKHOLM - Brunkebergstorg 24

Badinrättningen

Telefon Sö. 330 56
och Sö. 4867.

Establerad 1875.

Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badinrättningen
Badinrättningen

Tvättinrättningen

Telefon Sö. 336 30
och Sö. 15735.

Glansing

för putsning av finare
LÄDESKOR, så-
som BOXKALV,
CHEVREAU,
LACK etc. och för
alla färger: svarta,
bruna, gula, röda, vita,
grå, beige-färgade etc.

GLANSING putsar skorna fina,
så att de som solen skina.

Säljes överallt.

$\frac{1}{1}$ fl. kr. 1:25, $\frac{1}{2}$ fl. kr. 0:75

Bensintvätta

Överrocken hos Saltsjöbadens Kem.
Tvätt, Sthlm.

HÄLSA
GENOM
DR. HEILBRUNS
VÄRMEKUDDE

Om den icke finnes på Eder plats,
erhålles närmaste återförsäljares adress
gm Generalagenten.
Bernhard Rydholm, Stockholm 6.

Huslighet bör betraktas som yrke.

Fru Sara Reuterskiöld, den kända organisatorn på huslighetens område, menar, att hembiträdernas utbildning är en svår fråga att röra i. Hon säger:

— Utvecklingen har gått för fort, vi ha inte riktigt hunnit med. Det har uppstått en brist i sakkunskap på båda håll, både hos husmödrarna själva och hembiträderna. Lyckligtvis lida vi inte av brist på kurser för de respektive parterna. Den stora frågan är, om utbildningen skall tagas tidigare eller senare. I skolköket varken hinner man med så mycket eller kunna flickorna orka att inhämta något grundligt. De ha för mycket att läsa vid den tiden och äro för outvecklade. Kanske är det bättre med en utbildning, som kommer senare. Om ett hembitråde verkligen intresserar sig för sin uppgift, vet man nog att hon använder varje tillfälle till att förkovra sig. Det finns ju aftonkurser där det blir möjligt att bli grundligare insatt i yrket för den som vill.

Ett av de stora felen som begås är att huslighet inte ens numera betraktas som ett läroämne. Åtminstone har denna uppfattning inte riktigt slagit igenom. För en ung flicka, som gifter sig och ändå behåller sitt arbete, blir husligheten ett problem, som hon tvingas taga ställning till. Om hon då är husligt okunnig och saknar förmåga att organisera, ja, då, blir hennes ställning beklagansvärd. En okunnig husmor med ett kunnigt hembitråde är en kombination, som kan gå i nödfall, men äro båda okunniga, då först får man det riktigt svårt i hemmet.

En husmors förmåga att organisera är oerhört viktig. Tag en sådan angelägenhet som hembiträdets ledighet t. ex. En ordentlig husmor gör upp om en viss ledighetstid t. ex. en eller två lediga eftermiddagar i veckan från klockan 3. Sedan får intet rubba denna överenskommelse. Man och barn måste vänja sig att respektera den, ingen främmande får bjudas den tiden. Sedan skall arbetets följd inte heller rubbas och hembiträdet måste finna sig i att hon kanske får ökad arbetsbörda resten av veckan, då arbetet är detsamma och måste göras.

Jag sade nyss, att det inte behövs flera kurser, men det vore säkert utmärkt, om vi kunde få en sådan där lärlingsundervisning i hemmen, som redan förekommer i Tyskland och även i Amerika. Hembiträdesutbildningen är inte färdig därmed att hon gått på en kurs i husligt arbete. Hon kan inte organisera arbetet i ett hem fördenskull, hur utmärkt kursen än är. Därför borde vi ha de kvalificerade hemmen som utbildningsmöjligheter vid sidan av kurserna. Sådana hem måste naturligtvis stå under samma kontroll som yrkesskolan och husmödrarna, som skola anlitas för undervisningen få inte gratis utnyttja flickornas arbetskraft. Detta är ett av önskemålen för framtiden.

När mannen är borta...

(Forts. fr. sid. 1215.)

är jag så van vid att min man reser bort en vecka i taget eller inte hinner äta middag hemma på en hel vecka, fast han är i staden, vilket inträffar då och då, att jag inte alls känner mig olycklig. Jag har lyckats göra mig alldeles oberoende av min mans sällskap, och det är naturligtvis under sådana förhållanden det enda riktiga. Någon särskild hobby har jag inte, men jag sköter hus och barn, och då går tiden ganska fort.

För övrigt finns det ju män som så

Måste Ni dölja Eder hy under ett lager av smink?

Om Ni vårdar den regelbundet — i enlighet med Elizabeth Ardens vetenskapliga metod — kommer den att bli frisk och naturligt vacker, utan behov av smink.

Hela den modärna riktningen går mot naturlighet. En fysisk fulländning är skönare än den skickligast gjorda konst. Fashionabla kvinnor hava nu övergivit rouge för sporten. I stället för att dölja hudåkommor under smink, hava de lärt att behandla huden med vetenskaplig effektivitet, vilket gör den naturligt klar, fast och mjuk.

Elizabeth Ardens behandlingsmetod tillgodoser alla hudens behov för att hålla den frisk. Tvättandet med Cleansing Cream — avlägsnar allt damm och alla orenheter, som utvidga och svärta porerna. Stärkandet — med Ardena Skin Tonic och Special Astringent — gör huden klar och musk-

Elizabeth Arden rekommenderar dessa preparat för hudens vård i hemmet:

Purgerande Crème (Cleansing Cream). En lätt, ren crème, som smälter av ansiktets värmen, tränger ned i porerna, där den upplöser och avlägsnar alla de orenheter, som annars förorsaka pormaskar och skrovlighet. Uppmjukar och utjämnar huden, samt gör den jämn och mottaglig. Användes varje morgon och kväll såsom ett första steg i behandlingen av ansikte och hals. Kr. 4.50, 8.—

Ardena Hudstärkningsmedel (Ardena Skin Tonic). Stärker, ger fasthet åt samt återskänker huden dess vithet. Ett mildt blekande och sammandragande preparat att användas samtidigt med och efter Cleansing Cream för att stimulera cirkulationen samt göra huden klar och ren. Kr. 4.—, 9.—

Speciellt Astringerande Medel (Special Astringent). Att utbredas över ansikte och hals med små fasta uppåtrik-

lerna fasta. Den närande Orange Skin Food eller den delikata Velva crémen gör cellvävnaderna mjuka och fylliga. Följ denna metod vid den dagliga vården i hemmet av Eder hy. Den kommer att göra Eder hy så blomstrande, att Ni icke behöver taga Eder tillflykt till kosmetiska medel.

tade slag. Lyfter och ger fasthet åt cellvävnaderna, återskänker musklerna elasticitet, utjämnar konturer och drager samman huden. Kr. 9.—

Orange Hudnäringsmedel (Orange Skin Food). Utbred denna mjuka närande crème rikligt över ansikte och hals varje morgon och kväll. Den utjämnar rynkor och giver huden en jämn yta och ett välvärdat utseende. Utmärkt för ett smalt, färat eller åldrat ansikte samt som ett medel att förebygga färor och hudens förvisnande. Kr. 4.50, 7.—

Velva Crème (Velva Cream). En utsökt crème, som ger näring åt ömtålig hud samt håller den mjuk och jämn. Rekommenderas för ett fylligt ansikte, då den ger näring utan att vara fettbildande. Kr. 4.50, 8.—

Elizabeth Ardens Venetianska toilettpreparat försäljas hos:

STOCKHOLM A.-B. Nordiska Kompaniet
GÖTEBORG Parfumerie Olivia Pihlström Grand Hotel
MALMÖ Lejonets Parfymeri

ELIZABETH ARDEN

NEW YORK, 673 FIFTH AVENUE

LONDON, 25 Old Bond Street, W1
PARIS, 2 rue de la Paix
BIARRITZ, 2 rue Gambetta

BERLIN, Lennéstrasse 5
MADRID, Calle de Alcalá 71
ROM, Via Condotti 65

(Eftertryck förbjudes)

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14
Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576.
Specialitet: Familje- och arvssaker, Botredningar och testamenten. Även skriftliga förfrågningar.

Piska

och Renovera MATORNA vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

En känsla av välbefinnande

skänker Dr. v. Spindlers

Furunålsbalsam

tillsatt badvattnet. Vid gikt, reumatism, nervösa åkommor, sömnlöshet etc. har tallbarrsolja alltid haft en gynnsam inverkan. Furunålsbalsam användes därför regelbundet vid landets största kurorter och badanstalter. Erhålles å apotek, i parfym-, färg- och kemikalieaffärer.

Engros från J. S. Lindahls Aktiebolag STOCKHOLM 3.

Elektr. Belysningsarmatur
Belysningsglas
Hushållsglas
Prydnadsglas

BÖHLMARKS

Huvudkontor: STOCKHOLM SÖ.
Utställningslokaler:

Högbergsgatan 19—25 - Norrmalmstorg 4

Franska Rivieras pärla

MENTON

Säsöng Oktober—Maj

10 min. från Monte Carlo

Bästa tänkbara läge mellan hav och berg med Europas mildaste klimat. Fullt upp med alla slags förströelser. Fördelaktigaste utgångspunkt för utflykter.

Tennis — Golf — Bad alla årstider.

Upplysningar genom: "Syndicat des Hôteliars",

Pavillon Mentonnais, Menton A. M. Frankrike.

Etablerad 1847.

Allcock's

Inregistrerat handelsmärke: 25176

Plåster

EAGLE BRAND

Världens mest betydande utvärtes läkemedel.

Mot smärtor i ryggen
kan intet plåster jämföras med Allcock's. Förmår starka klena ryggar mer än någonting annat.

Smärtor i sidorna
lindras hastigt av Allcock's Plåster på samma gång det stärker sidan och återställer energien.

Allcock's är ett absolut äkta, poröst plåster. Det är ett universalmiddel, som säljes å alla apotek över hela den civiliserade världen. Kan påläggas varhelst smärta uppstår.

Är Ni i behov av ett piller, Rent vegetabiliska. (Etabl. 1752)

tag då utav **Brandreth's Piller**

Inregistrerat handelsmärke: 26622.
Användes mot förstoppning, gallsjuka, huvudvärk, svindel, dålig matsmältning etc. Till salu å alla apotek.

9 ALLCOCK MANUFACTURING CO., BIRKENHEAD, ENGLAND.

"Modern reklam bygger på sanning"

Att Göteborgs-Postens upplaga är absolut korrekt, därför borgar ej endast Not. Publicus verifikation, utan även att tidningen inbjuder varje annonsör att när som helst övervara tryckningen och taga del av expeditions- o. returjournaler, skriver "Annonsören", medlemsblad för Svenska Annonsörers förening.

Genomsnittlig totalupplaga för 3:e kvartalet 1928:
Vanliga dagar 32183 ex. Lördagar 41423 ex.

att säga äro borta även när de är hemma. Det händer mycket ofta, att min man måste stänga in sig i sitt arbetsrum och skriva, om han händelsevis är hemma. Då sitter jag i ett annat rum och är glad över att han åtminstone finns i närheten. Den stilla familjefriden med hela familjen samlad kring lampan tror jag inte existerar i någon större utsträckning nu för tiden. Och jag tycker för min del att man inte kommer ifrån varandra för den skull. Men naturligtvis blir det en verklig festmåltid när han kommer hem från resan.

Beroende av hans sällskap är man ju trots allt ändå, det är t. ex. mycket tråkigt att gå bort på bjudningar ensam. Mina nöjen för övrigt spar jag tills han är hemma.

Svartsjukan på arbetet måste bortarbetas.

Fru Bo Hammarskjöld, gift med statssekreterare Hammarskjöld i Socialdepartementet, förklarar, att det är rätt svårt att göra sig oberoende av sin man. Det känns rätt påkostande när han t. ex. som min make — säger hon — är så överhopad av arbete, att han kommer hem framåt morgonkröken nästan ständigt. Det finns också perioder då han inte är fullt så där upptagen. Det kan inte hjälpas, att man ibland blir litet svartsjuk på hans arbete. Det enda rätta är i varje fall att underlätta det så mycket som möjligt och inte irritera honom med småsaker. När han själv har intresse av sitt arbete så är det dock i grund och botten bara roligt.

— Behöver man inte egna intressen för att inte känna sig alltför ensam?

— När man har sitt hem tycker jag att det kan räcka.

A. O.

Primadonnan.

(Forts. fr. sid. 1221.)

gå. Då sade den gamla med en bedjande blick i sina sjäfulla, grå ögon:

— Vill du inte spela den där lilla valsen för mej, min lilla moster? Så får du en sista liten övning. Du vet ju, att jag hör varenda pianoton, fast jag inte hör vanliga ljud omkring mej... Vill inte min lilla flicka göra tanten den tjänsten?

Men då blev det för mycket för den blivande primadonnan. Hon reste sig resolut och räckte tante Agnete sin hand.

— Nej, tack så mycket nu för mej, sa hon bittert och spydigt. Jag har sannernligen suttit här länge nog, och jag har mycket att göra. Jag måste gå nu, antingen tante tycker eller inte...

Och hon gick, följd av den gamlas hungriga, bedjande blickar.

*

Det blev en underbar kväll. Salen var full av folk. Vi voro där allihop. Efter pianoslot lutade jag mig fram mot min gamle vän, som satt rätt framför mig, och jag sade till honom:

— Du, som är musikalisk, skall väl kunna avgöra, om det här var en begravningsmarsch eller en övning i multiplikationstabellen?

Och den förälskade såg på mig med ögon, glittrande av odygd, och han svarade:

— Det här kommer att göra vår lilla primadonna mycket gott! Hon ska inte få blommor — inte av mej en gång!

Ingen enda applåd togs upp. En rad av små välkammade gymnasister bakom mig bara fnissade i ett. Ingrid Unge drog sig skyndsamt tillbaka från scenen, och hon gick hem en bakgata den där kvällen. Och i vår tidning läste vi följande morgon:

Willumsens
Likörextrakter
-överlägsna
i kvalité-

Landets äldsta fabrik för tillverkning av s. k.

Springmadrasser

Senaste priskuranten, omfattande alla våra tillverkningar, sändes på begäran gratis franco

SKAND. SÅNGRESÅRFABRIKEN
Tel. 344. KARLSTAD Tel. 344.

Hovmanicurlisten

JEANNE BOMANS

myrrhatinktur, crëmer och puder tillfredsställa de högsta anspråk.
Anv. av H. K. H. Prinsessan Ingeborg.

Bensintvätta

kostymer vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

Använd
LÄTT
PÅ
TA

Pris per tub
60 öre.

Inga liktornar mer!

Finnes hos alla välsorterade sjukvårds-, parfym- och färg-handlare.
I parti ring Sthlm Öst. 508.

Viking

Automatisk väckningsavstängning. Pålitliga.
Urmakare

EN NY DAG...

börjas rätt med ett glas *Fruitsalt-Samarin*, ty *Samarin* utför en grundlig invärtes renspolning av organismen från ojtänliga ämnen och sätter Eder därigenom i "god form".

Samarin verkar blodrenande, magreglerande och urindrivande, giver energi och arbetslust.

Ett glas brusande *Samarin* är på samma gång en härlig läskedryck, uppfriskande och stimulerande.

Samarin säljes överallt. OBS! Ej i lös vikt.

Pris pr fl. kr. 2.50 som räcker till 50glas *Samarin*-hälsovatten

**Fruitsalt-Samarin
håller fysiken fin.**

Cederroths Tekn. Fabrik, Sthlm

M. ZADIG - MALMÖ

H. M. Konungens Hovlev.
Nederlag i Stockholm: Brunkebergsg. 4.
,, i Göteborg: Chalmersgat. 20.

Konstnärliga julklappar

"Konstnärlag" sälj. postförsk., efterkr. el. kontant, förtjusande dukar av alla slag, d:o schalar, kuddar, näsdukar, kragar, gardiner o. s. v. i helsiden, crêpe georgette, shantung, toile m. m. Konstnärsl. målade l. batik. Best. mottagas Box 7148 Sthlm 7. Även lämplig för större förbrukare. Snabb exp.

TWILFIT

erbjudar nu sina kunder senaste nyheter i korsetter, corseletter, underkläder, strumpor och handskar, i synnerligen eleganta modeller till förvånansvärt låga priser. Varje dam bör därför se dessa nyinkomna utomordentligt vackra nyheter i

TWILFIT

NYBROGATAN 11
Stockholm - Tel. 75853, 75854

... »utom en värdefull deklamation, böra ett par väl inövade folkdanser, graciöst utförda, samt en liten roande enaktare, spelad med schwung av trenne unga amatörer, nämnas såsom det enda värdefulla av programmet.»

*

Det var en sådan där våtkall vårvinterdag i slutet av mars. De små husen »öster i staden» hade redan utslagna krokusar för sig på täppan. Taken lyste fuktiga i kvällssolens flödande röda ljus. Lektor Flodkvist gick sakta hemåt, bolmande på sin sjunde Clay för dagen. Han var vid gräsligt gott humör, och han nynnade på en liten revyvisa. Han var på det hela taget alldeles tillfreds med sin värld, och det senaste exemplet hade inte alls stört hans illfundiga sinnes ro och frid.

Då såg han plötsligt framför sig en mycket lång flicka i sällskap med en gräsligt liten gumma. Den unga ledde den gamla ömt och stödjande varligt, som om hon varit ett dibarn eller en porslinsdocka. Men den gamla var varken ett dibarn eller en porslinsdocka, utan det var tante Agnete. Och den förfärligt långa var Ingrid Unge.

Min vän greps av sin gamla, onda spårhundsinstinkt. Han gick sakta efter och smög sig efter, osynlig i skydd av kvällskuggorna från husen. Ja, han aktade inte för rov, att gå efter de två in genom porten, och han hörde hela vägen deras samtal i trappuppgången.

Ingrid skämtade med gumman, och de skrattade så hjärtligt ibland. Den unga, vackra rösten var mjuk och fyllig, och det förundrade honom, att han aldrig hört henne skratta så förut. Nu var allt det där teatraliska och förkonstlade borta. Hennes barnsliga nojs med gumman och hennes strömmande glädje hade över sig något av betagande friskhet och fågning.

Flodkvist stannade mitt i trappan och strök sig över pannan med sin skälvande hand.

— Du milde LunKentus, mumlade han, hade jag vetat, att hon verkligen kunde ha kraft att kasta bort all andlig påpälsning och all grannlåt, så skulle jag aldrig upp-tagit henne i mitt galleri!

För att bli fullt viss i sitt sinne, satte han sig i sista trappavsatsens fönstersmyg. Han satt länge och väl. Till sist trängde tonerna av »Frühlingsrauschen» ut till den ensamme, där han satt och väntade. Instrumentet var gammalt och något ostämt i diskanten. Men det var en livslevande själ, som spelade. Det var, som om alla själars dolda längtan och allt morgonens sprittande jubel flödat ned till den lilla Ingrid och tagit henne till tolk för något högt och heligt.

Den halvgamle skojararen grät, men med leende mun och klara ögon. Han tänkte på sin fiol, och så strömmade tårarna igen. När jag kom upp i huset en halvtimme därefter, fann jag honom i samma halvgamla tillstånd.

— Vad tror du, det kan bli av den där som spelar däruppe i våningen, frågade han mig.

Jag lyssnade och tittade mycket noga på honom själv. Sedan sade jag mycket oskyldigt:

— En primadonna förmodar jag! Ingenting mindre!

Rättelse. I nr 47 av *Idun* uppgavs felaktigt i artikeln under rubrik "Bröllopsbesvärs ihugkom-melse" att en i bild illustrerad klädning i svartrutig sammet på blå botten gjorts hos firma Edman & Andersson för grevinnan Marianne Bernadotte. Rätta förhållandet var att klädningen, en Callot-modell från Paris, imp. av Edman & Andersson, ingick i grevinnan Ebba Bondes, f. Wallenberg, garderob för det Bernadotteska bröllopet i New York.

Håret lägger sig lätt i elegant frisyr

om man *azymolstimulerar* håret. Men dessutom vinner det i glans och skönhet varjämte håravfall upphör och mjäll försvinner.

Fukta hårbotten med *Azymol-Stimulus*. Frottera med jämna roterande rörelser och borsta håret väl sedan det torkat, se där vad som menas med att *azymolstimulera* håret med

F. PAULI'S

AZYMOL-STIMULUS

Rekommenderas av svenska läkare mot håravfall.

Vid tvättning av håret användes F. Pauli's *Azymol-Stimulus Flytande Shampoo.*

MINIATYR
SPARKASSE
BÖCKER
AV SKINN

TILLHANDAHÅLLES
VID INSÄTTNING Å
SPARKASSERÄKNING

AKTIEBOLAGET
SYDSVENSKA BANKEN

SYDSVENSKA BANKEN

Iduns korrespondensklubb.

Ung, bildad dam, ideellt intresserad, som känner sig ensam, önskar tankeutbyte med likasinnad dam eller herre. *Gretchen.*

Scen och Film

Dramatiska teatern hade tagit upp *Dunungen* som festprogram för Selma Lagerlöfjubiléet med en ståtlig och fint känslig prolog av Gunnar Mascoll Silverstolpe. *Dunungen* har sin genuint värmländska ton, sin herrgårdsstämning från flydda da'r med dess växling mellan burlesk och poesi. Selma Lagerlöf hyllades först av Anders de Wahl, som riktade prologen direkt till henne, så av publiken med applåder, av teaterchefen Wettergren, som med ett litet tal överlämnade en lagerkrans och slutligen av skådespelarna efter styckets slut. Av kunglighet voro kronprinsen, prinsessan Ingrid, prins Wilhelm,

Julia Håkansson och Mona Mårtensson i "*Dunungen*".
(Almberg & Preinitz, foto.)

prinsessan Ingeborg och prins Eugen närvarande.

Selma Lagerlöfs favoriter bland scenfigurer äro som bekant brukspatron Fristedt i Hedqvists tolkning och "bärsrådinna" med fru Julia Håkansson. I synnerhet Hedqvist föredrager hon avgjort framför alla andra, och det medges villigt att hans brukspatron med den sträva ytan och det otillfredsställda hjärtat inunder, får en mästertlig tolkning. Det är en klassisk typ med sitt friska värmlandsmål. Mona Mårtenssons *Dununge* har vackra rörande tonfall och ger i det yttre illusion av rollen. Den dumsnobbige fästmannen hade i Arnold Sjöstrands händer fått en bra tolkning. Bergsrådinna och jungfru Frida (fru Håkansson och fröken Dörum) munhöggos på ett övertygande sätt. Publiken njöt tydligen av värmlandsstämningen, och av Selma Lagerlöfs ljusa leende kunde man förstå, att hon gjorde sammanledes. *Eth. K.*

*

**Ät
mera
fisk**

men använd vid stekningen

REYMERSHOLMS KRONOLJA

Fiskens hela smakdelikatess och näringsvärde fångas nämligen innanför det bruna pansar, som Kronoljan åstadkommer. Stekt fisk har emellertid icke blott ett högt näringsvärde, utan är därtill synnerligen mätande. Stek eller flottyrkoka alltså fisken i

REYMERSHOLMS KRONOLJA

Lien

En oförglömlig festkväll på Operan, då "*Kavaljererna på Ekeby*" hade sin premiär. Inte för operans skull, utan för Selma Lagerlöfs. Det ögonblick, då en fullsatt operasalong och kunglig loge stod väntande att dagens

festföremål skulle göra entré i sin blomstersmyckade loge och orkestern stämde upp Värmlandsången, kunde locka tårar även i en ganska jubileumsförhårdads ögon.

Men Zandonais opera — nå, ett

första åhörande kan inte ge plats för uttömmande åsikt, men nog föreföll det som om man knappast gjort bekantskap med någon ny kompositör. Det var Puccini, Leoncavallo, Mascagni i skicklig blandning och ibland i så hög

grad att man blev rent ängslig. Och nog tedde sig Gösta Berling främmande i det italienska tonsvallet. I mitt tycke hade första akten mest stämning, där fanns också några mera personligt färgade sångpartier, bl. a. Gösta Berlings ståtliga aria, som hr Einar Beyron — en både i spel och apparition fullgod Gösta Berling — sjöng med brio. Den unge sångaren, som får ligga i för sju i repertoaren, går framåt med stormsteg och har fått stor klang på sin röst. Kerstin Thorborg hade icke must och pondus nog för majorskan, men ett intelligent spel och den praktfulla stämman gjorde prestationen njutbar. Kavaljergalleriet visade förvånansvärt bra typer. Fru Hertzberg som Marianne — vart tog poesiens spröda blomma vägen? Men mycket annat ha hulda gudinnor beskärt fru Hertzberg. Sintram blev en teaterdjävul, som aldrig skulle kunnat sätta någon skräck i kraftigt värmlandsfolk, men hr Richter hade väl ljud i stämman.

Dekorationerna av Jon-And ibland banalt och vackert stämningfulla, ibland trasgranna och teatraliska. Och hur står det till med hr Bergman — hans regi har varken ande eller rutin och då är det illa beställt. *E. N.*

*

En vuxen karl, som lever på sin pappas pengar och inte gör ett enda dugg, åtminstone ingen s. k. nytta — det går över min hori-

I BRÖLLOPSSKRUD

**"Så vackert
brudpar!"**

— hör man ofta utropas.

Ingenting förlänar
åt huden en sådan
charm och festivitas
som

YvY-Tvålen

— tvålen för alla — tvålen för Er.

EMULGON

(MED OCH UTAN JÄRN)

är en vitaminrik fiskoljaemulsion, som innehåller Phospho-Energon och kalk.

Är starkt aptitgivande, stärker muskler och benbyggnad.

Synnerligen välgörande för klena och undernärda personer i alla åldrar.

SPEIELLT FÖR BARN.

SÄLJES ENDAST Å APOTEK

Sintram — Carl Richter i "*Kavaljererna på Ekeby*".
(Almberg & Preinitz, foto.)

grad att man blev rent ängslig. Och nog tedde sig Gösta Berling främmande i det italienska tonsvallet. I mitt tycke hade första akten mest stämning, där fanns också några mera personligt färgade sångpartier, bl. a. Gösta Berlings ståtliga aria, som hr Einar Beyron — en både i spel och apparition fullgod Gösta Berling — sjöng med brio. Den unge sångaren, som får ligga i för sju i repertoaren, går framåt med stormsteg och har fått stor klang på sin röst. Kerstin Thorborg hade icke must och pondus nog för majorskan, men ett intelligent spel och den praktfulla stämman gjorde prestationen njutbar. Kavaljergalleriet visade förvånansvärt bra typer. Fru Hertzberg som Marianne — vart tog poesiens spröda blomma vägen? Men mycket annat ha hulda gudinnor beskärt fru Hertzberg. Sintram blev en teaterdjävul, som aldrig skulle kunnat sätta någon skräck i kraftigt värmlandsfolk, men hr Richter hade väl ljud i stämman.

Dekorationerna av Jon-And ibland banalt och vackert stämningfulla, ibland trasgranna och teatraliska. Och hur står det till med hr Bergman — hans regi har varken ande eller rutin och då är det illa beställt. *E. N.*

*

En vuxen karl, som lever på sin pappas pengar och inte gör ett enda dugg, åtminstone ingen s. k. nytta — det går över min hori-

sont, hur han kan intressera någon. Hjälten i "Nattens riddare" är en sådan bedrövlig familjegosse och följaktligen äro hans öden bedrövligt ointressanta. Dessutom otroliga och måttligt spännande. Gossen själv är en flabbig typ med ett ryskt namn som man inte har någon anledning att komma ihåg. La Jana är söt men hennes ansikte säger inte ett ord.

B. A.

*

Colleen Moore är inte banal, men hennes film, "När syrenerna blommar", är det. En banal krigsfilm — det är egentligen otäckare än man kanske tänker på. Många sådana filmer skulle kunna leda till att göra själva kriget banalt för oss, som inte varit med och alltså intet veta. En sentimental sensation — intet mer. Denna sista krigsfilm är en bleksiktig kopia av "Den stora paraden", men man sitter och ser strid och blod och död och fasa utan att en enda sekund bli verkligt gripen. Det är kusligt.

B. A.

Redovisning.

Sedan redovisningen i nr 46 har Idun haft glädjen mottaga ännu ett hundratal kronor, så att summan nu är uppe i över 6000 kronor.

Transport Kronor 5909: 46

Fru Elly Faxe, Malmö ... 10:—
Fru Hedvig Heumann,
Halmstad ..... 5:—
Fru Friherrinnan C. Arfwedson,
Ulfshyttan ..... 2:—
Charlie Florman, Sthlm .. 10:—
Fru Jenny Södersteen, Askersund ..... 1:—
Fröken Fanny Hjelm, Sthlm 5:—
Fröken Stina Brunius,
Djursholm ..... 1:—
Fru E. Bertelsen, Göteborg 3:—
Fru Elsa Adler, Äppelvikens 2:—
Fru Anna Nordenstierna,
Mariefred ..... 2:—
Fru L. Öberg, Koppartorp 1:—
Fru K. Nyblom-Palmqvist,
Borlänge ..... 1:—
S—t, Skövde ..... 5:—
Fru Hanna Palm, Gislaved 2:—
Fru A. Bratt, Göteborg .. 5:—

Fru E. Röhss, Hjo ..... 5:—
Fru E. Brunius, Djursholm 2:—
Rektor Valborg Nilsson,
Höör ..... 1:—
Fru Matilda Poussard,
Gävle ..... 5:—
Fru E. Rundquist, Sthlm 10:—
Fröken Lotten Lindersköld,
Stockholm ..... 1:—
"Ebon" ..... 4:—
Fru Valborg Enblom, Norrtälje ..... 1:—
Fru Jenny Edström, Vänersborg ..... 2:—
Fru Lydia Werner, Lund, 1:—
Fru Anna Nilsson, Norrgårda ..... 1:—
Fru Maria Lobin, Toftög 1:—
Fru Ingegerd Holmqvist,
Stockholm ..... 1:—
Fröken Anna Svensson,
Kristianstad ..... 2:—
Föreståndarinnan M. Alm-
qvist, Lund ..... 1:—

Fru Lina Ahlfort, Jokkmokk ..... 1:—
Fru Jenny Burman, Sundsvall ..... 1:—
Fru Ellen Breitholtz, Hultsfred ..... 2:—
Fru Friherrinnan Thyra Hermelin, Bettna ..... 2:—
Transport Kronor 6008: 46

När Ni firar Er födelsedag,

tacksam över det goda, som livet trots allt svårt och mörkt i alla fall skänkt Er, så tänk på de små, vilka borde ha lika mycken rätt — ja mer, eftersom de äro barn — till ljus och sol som vi alla, men för vilka deras födelsedag sannoligen icke var någon lyckodag. Anmäl Er som medlem av "Iduns förening Födelsedagen", och förbind Er att på varje Eder födelsedag anslå minst en krona till

samma ändamål, och vi sända Eder då varje år på Er födelsedag en postanvisningsblankett ställd till insamlingen. Vi hoppas så, att insamlingen med tiden skall ge så mycket, att vi kunna uppätta något mer bestående, en barnkoloni eller ett barnhem — något i stil med den göteborgska "Födelsedagen".

IDUNS SKÖNHETSINSTITUT

Olika fördelat fett.

N:r 77. Är ej fet, snarare lagom, men vill nu en besvärlig fetma sätta sig på magen och stjärten. Inga höfter, men måhända väl kraftiga ben. Vad skall göras däremot? Var vänlig giv mig råd på välgörande gymnastik

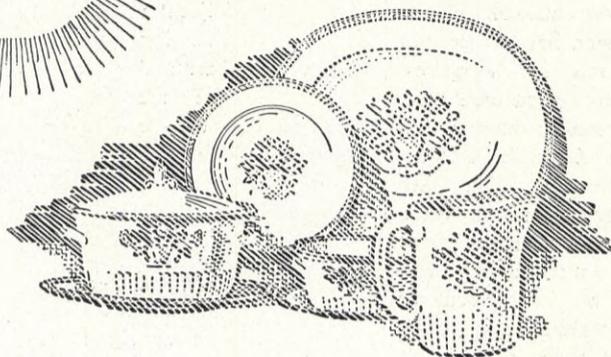
och massage, som man själv kan utföra. Men förutom uppgift om de gymnastiska rörelserna bedes sagt om dessa rörelser skola företagas många gånger dagligen och huru många gånger varje rörelse. De gymnastiska rörelserna äro väl att föredraga framför massagen? Äro de så mycket omannonserade "Facil-tabletterna" att rekommendera för avmagring? *Fetma.*

Svar: För att motarbeta anhopande av fett på för kroppen ofördelaktiga ställen, är det viktigt att iakttaga en rak hållning, isynnerhet vid arbetet. T. ex. när man sitter och skriver, skall böjningen av kroppen ske från höfterna, ej vid midjan, då magpartiet lätt blir utskjutande.

Naturligtvis är gymnastik i edert fall mera verksamt och nyttigt för hela kroppen än massage. Men rörelserna skola ske under

Till julen

är en svensk
porlinspjäs en alltid välkommen
present, ty namngivna inhem-
ska konstnärer svara för
att både form och
färg äro av hög
konsthalt.

ten

Eleganta damer kännetecknas alltid genom ett välvårdat yttre.

Drag försorg om, att även Ni inräknas bland de välvårdade människor, som genom ett tilldragande yttre, väcka sympati och gärna äro sedda överallt.

En ren, smidig, ungdomsfrisk hy erhåller och bevarar Ni genom daglig vård av ansikte och händer med Crème Mouson, efter föregående tvagning med den utomordentligt milda Crème Mouson Tvålen.

Även för herrar är Crème Mouson oundgänglig. Använd före och efter rakning, förhindrar den obehaglig sveda och stramhet och håller huden mjuk och smidig.

CRÈME MOUSON

"Huvuddepot för Sverige: Aktiebolaget Averco, Skeppsbron 5, Malmö. Tel. 60 79".

djupandning och med frisk luft i rummet. Fönstret på glänt eller helt öppet i ett angränsande rum. Gymnastiken utföres helst på morgonen, innan toaletten är fullbordad. Den behöver ej ta mer än 10 min. Ty det gäller ej att utföra så många rörelser, utan att vara ihärdig med några få, som man utför varje dag och aldrig försummar. Gör till en början endast de två följande rörelserna 8 à 10 gånger å rad. De kunna sedermera utökas med andra.

Drag in magmusklerna, andas in djupt, medan ni höjer armarna över huvudet, tills tummarna mötas, och böj kroppen bakåt så mycket som möjligt. Återta den upprätta ställningen, och medan ni andas ut, för ni armarna ned framåt, tills fingertopparna vidröra golvet. Rörelsen utföres långsamt.

En annan. Hög armarna över huvudet med handflatorna tillsammans, drag in andan djupt och höj er på samma gång på tå och tag några steg framåt, medan ni sedan andas ut sänker ni er ned på hämlarna och låter armarna inta sin naturliga ställning.

De annonserade avmagringsmedlen kunna nog vara effektiva men böra aldrig tillgripas utan rådgörande med läkare.

Röda händer m. m.

N:r 78. 1) Vad skall jag göra med mina händer, som jag en gång kylt och som sedan dess mycket lätt bli kalla och blåroda. Var snäll och hänvisa ej till föregående nummer! Jag vore tacksam för ett så enkelt medel som möjligt, då jag knappast har tid med några procedurer.

2) Hur bli av med s. k. pormaskar på enklast möjliga sätt? Har försökt med flera cremer men utan framgång. Har hört talas om någon behandling med citron. Hur går denna till och är den icke skadlig för huden.

3) Hur skall jag utan färgning kunna få mina ögonbryn mörkare och även tätare?

Paula Iwanowa.

Svar: 1) Händerna måste aktas för kyla och för kallt vatten samt noga torkas efter tvättning. För att bortarbeta frosten ur händerna tagas heta handbad om kväl-

larna. Till så mycket hett vatten, att det väl täcker händerna (ungefär ett stort handfat halvt), tagas i matsked rå saltsyra. Handbadet bör pågå 8-10 min. med om möjligt påspädning av hett vatten. Efteråt ingnidås händerna med någon lenande handcreme, varefter rymliga handskar pådragas. Om dagarna kunna händerna gnidas med lika delar eau de cologne och kamfersprit, isynnerhet efter tvättning.

2) För pormaskar: Gör en lösning av 4 delar kaolin, 3 delar glycerin och 2 delar citronsaft. — Sedan ansiktet på aftonen är väl rengjort bestrykas de angränsande ställena med lösningen, som får torka in i huden och avtvättas på morgonen med ljumt vatten.

3) Med en liten ögonbrynsborste eller mjuk barntandborste borstas ögonbrynen morgon och kväll, sedan en droppe oliv- eller ricinolja ingnidits i dem. — Tålmod och ihärdighet fordras för att få något bra resultat.

Permanentondulering.

N:r 79. Vill härmed fråga Idun om det lämpar sig, att få tunt fint hår permanent ondulerat? Har hört att det går ut efter 6 à 9 månader. Skall då proceduren göras om? Är det skadligt för håret? Huru lång tid tar onduleringen och hur mycket kostar det?

Lantbo.

Svar: Permanentondulering lämpar sig för allt hår, som dåligt håller vanlig krusning med tång, alltså även för tunt hår.

I allmänhet håller permanentvågor minst 4 à 5 månader.

Proceduren tar 2 à 3 timmar i anspråk; är ej skadlig för håret. Permanentondulering kostar 50 à 60 kr.

Fru Skönhetsdoktor.

En persons sparmedel representera mycket mer än blotta penningvärdet. De äro bevis för, att personen ifråga är värd något i sig själv. Vilken slarver som helst kan slösa, men det fordras en man, en karaktär för att kunna spara, och ju mer han spar, desto mer man blir han. Kipling.

FRÅGOR OCH SVAR!

Smörfläckar.

Fråga: Kan Idun giva mig ett råd för borttagande av smörfläckar på kläder? Jag har försökt med terpentin på en fläck, och då blev det en mörk fläck. Till en annan fläck har jag försökt med bensin på samma klänning, och då blev det en ljus fläck med en typisk rand omkring, som det ofta blir vid bensin. Hur skall jag förfara för att få bort dessa fläckar? Tyget är grön rips. Finns det något sätt, eller måste jag sända klänningen till kemisk tvättning? Frågar "Bekymrad".

Svar: En fettfläck, som redan blivit behandlad utan önskad framgång, är svår att få bort.

När man på ömtåliga ylletyger vill ta bort en fettfläck med bensin, beströr man fläcken med potatismjöl, innan man lätt och hastigt gnider den med en yllelapp doppad i bensin, och man byter flera gånger ställe att gnida med. Ett annat sätt är att strö litet pulveriserad krukmarkarlera över fläcken, lägga ett tunt papper över och pressa med hett järn.

Elektriska lampor.

Fråga: Skulle bra gärna vilja veta, hur man bär sig åt för att få s. k. matta elektriska lampor och möjligen samtidigt få dem i någon färg t. ex. skärt eller gult.

Mångårig prenumerant i landsorten.

Svar: Matta elektr. lampor finnas i alla affärer, som handla med elektrisk armatur. Där finnas också färgade skärmar av glas eller siden.

Själv kan man åstadkomma matt färgat ljus genom att avsluta lamporna med tunt siden i den färg man önskar.

Hallå!

Fråga: Vem är Stockholms radiostations nye hallåman?

Nyfiken.

Svar: Hans namn är Bo Willners.

Ungdomsklubb.

Fråga: Vet Idun om det i Stockholm finnes någon klubb eller förening för bildad ungdom, där en ung flicka utan vänner och bekanta kunde gå in och möjligen finna passande umgänge, är inflyttad till Stockholm för en tid sedan och håller nästan på att förgås av denna fruktansvärda ensamhet mitt i storstadens människovimmel.

Studera landsortstös 19 år.

Svar: Sök att komma in i Svenska Ungdomsringen, adress Hälsingegatan 2. Vänd er skriftligen till föreningens ordförande G. Bierfeldt.

Stipendium.

Fråga: Vore tacksam få veta, vilka författarstipendier som finnas tillgängliga för sökande.

"Skrifent".

Svar: Endast medlemmar av Sveriges Författarförening kunna genom denna förening söka stipendier. Andra litterära stipendier sökas ej, de utdelas genom en nämnd till förtjänta författare.

Babykläder.

Fråga: Hur många omgångar av de första babykläderna (tröja, linda etc.) behöver man beräkna ha i ordning vid barnets födsel?

Oerfaren.

Svar: Det beror på råd och lägenhet, men sex omgångar torde vara det minsta; dock stjärtpapar i större mängd.

Kindergartenseminarier.

Fråga: Hur många Kindergartenseminarier finnas — när börja dessa sina kurser och vad är priset för utbildningen? Hur många terminer? Fru Tekla.

Svar: Av dessa seminarier finnas fyra:

1. Fröbelseminariet, Stora Bältgatan 5, Stockholm.
2. Fröbelinstitutet, Norrköping.
3. Fröbelseminariet, Oskarsparken, Örebro.
4. Etisk-pedagogiska Institutet, Uppsala.

Kurserna börja vanligen med höstterminen. Såväl utbildningstiden som kursavgifterna variera.

N:r 1. 2 terminer, avgift kr. 510:—.

N:r 2. 4 terminer, avgift kr. 700:—.

N:r 3. 2 à 3 terminer, avgift kr. 300:—, kr. 100:— för den 3:dje terminen.

N:r 4. Utbildningstid 1 år, avgift kr. 500:—.

Pristävling och Djurplågeri.

Fråga: 1) Vill Idun vara vänlig upplysa mig om, huruvida två systrar äga rätt att insända var sin lösning på en korsordsgäta?

2) Hur bli medlem i Djurskyddsforeningen? Vad fordras av en medlem? Var få anmäla sig?

Undertecknad har bevitnat ett par fall av det mest upprörande djurplågeri mot hundar. Kan ej en sådan djurplågerare åtalas och berövas sitt djur? Elsa 22 år.

Svar: Ja.

2) För att bli medlem av Svenska Allmänna Djurskyddsforeningen har man endast att anmäla sig. Adressen är Tegnérgatan 13, Stockholm.

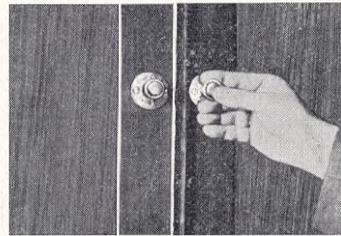
Årsavgift 2 kr. Ständig medlem 15 kr.

Medlem erhåller foreningens tidning.

Vilken som helst kan anmäla till åtal en obarmhärtig djurplågerare, vilket även kan resultera i att djuret fräntages plågeren.

NYTT och NYTTIGT

Under denna rubrik införes notiser från olika verksamhetsområden och publiceras nyheter från varumarknaden i redaktionellt urval. Firmanamnen fås i brevsvar mot porto. Meddelanden om händelser på kvinnliga verksamhetsfält mottages gärna från våra läsarinor.

En patenterad skåpdörrsnäppare har i dagarna utsläppts i marknaden och tycks vara allas förvåning, särskilt husmödrarnes, som äro synnerligen förtjusta i densamma.

Monteringen av denna snäppare sker mycket lätt och kan utföras av vem som helst. Den kan anbringas på alla skåpdörrar och där det bäst passar som t. ex. på dörrens mitt eller i dess övre hörn eller i dess nedre hörn.

Den tillverkas förnicklad och utgör en verklig prydnad för dörren jämförd med de vanliga skåpreglarne och betingar ej stort högre pris.

Uppfinnaren är ingenjör E. Hjalmar Peterson från Eskilstuna.

Förutom den ovan nämnde dörrsnäpparen har ingenjör Peterson i år även erhållit patent å en elektrisk tvättmaskin för privat-hem, samt söker patent å en vattenspridare, som fått ett mycket vackert uttalande av länsträdgårdsmästare vid en nyligen avslutad trädgårdsmästarkurs i Mariestad.

BOKNYTT

En roman från Irland. Donn Byrne var irländare. Då han i somras omkom vid en bilolycka sörjde det irländska folket den unge skriftställaren, som redan hunnit giva så rika löften. Hans (Forts. å sid. 1235.)

J

1. Marknadens förnämsta Ceylon-Thé
2. Står under vetenskaplig kontroll
3. Drygt Ekonomiskt Aromrikt

JAMES LUNDGREN & CO

Skandinavien's största och förnämsta Théfirma

För hemmets

bestånd även vid familjefaderns eventuella bortgång erbjuder en livförsäkring full trygghet. Den bör dock tagas i ett solitt livbolag med starka fonder. Ett dylikt är

Allmänna Lif

försäkringsbolaget

Strandvägen 5 A, Stockholm.
Begär prospekt och upplysningar.

ETT RESTANVÄNDNINGSPROBLEM.

När jag en dag hörde om en husmor, att hon kastade bort äggvitor, som ibland samlades i hennes skafferi, då hon fann dem värdelösa, blev jag både en smula häpen och upprörd. Hon hade förklarat, att man knappast kan använda dem till annat än maränger, att dessa alltid misslyckas och för övrigt har ringa användning i den egentliga kosten.

Motiven blotta stor brist på intresse för denna detaljfråga hos bemälda husmor för att icke säga uppenbar okunnighet.

Äggulan är visserligen värdefullare än vitan beroende på sin större halt av närande beståndsdelar, kraftigare bindeförmåga, mångsidigare användningssätt och aptitväckande färg, men vitan är sannerligen icke heller utan värde. Den användes tillsammans med gulan i en hel del rätter, men likasom äggula lämpar sig att använda ensam i en del rätter, där den icke kan utökas med eller ersättas av vitan, så är förhållandet också det motsatta. Äggvita kan t. ex. icke på något sätt blandas med eller ersättas av gula i sådana rätter som maränger, vissa souffléer, mandelkakor o. d.

Att maränger skulle vara något nästan oöverkomligt att åstadkomma finner den initierade vara ett underligt påstående. Nog kan det väl hända, att man får riskera något misslyckande särskilt i början, när man är ovan, men snart nog kommer man underfund med orsakerna och finner marängtillaggen istället ganska enkel.

Det viktigaste man har att iakttaga är följande. Vispa vitorna kraftigt och tillräckligt länge 10—15 min., räknat från det äggvitorna börja skumma sig; tag 50 gr. socker till varje vita, och blanda in det ytterst försiktigt med minsta möjliga arbete; grädda marängmassan i mycket jämn och svag ugnsvärme.

Att man skulle ha ringa eller ingen användning för maränger i kosten förefaller ofattligt. Jag behöver endast påminna om följande rätter: fruktmaräng, fruktårta med maräng och marängsuisse i olika former. Vilken god hjälp har man t. ex. inte i de färdiga marängerna, vilka utan olägenhet kunna förvaras länge i slutna bleckburk, genom att använda dem när det gäller att hastigt åstadkomma en litet finare dessert. Man kan lägga upp dem högt på skål tillsammans med hårt vispad grädd smaksatt med vaniljsocker. Mellan lagren kan man flocka

litet sylt eller smält blockchoklad, vilket emellertid ej är nödvändigt. Utvändigt garnerar man sedan med utspritsad grädd. Det hela kan, om man så vill, beströs med rostade mandelflingor.

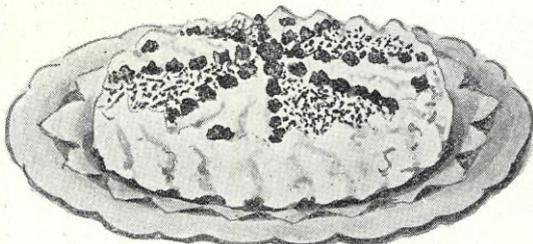
Huru man kan få god användning för överblivna äggvitor i pannkakssmet eller i enklare färser har väl de flesta husmödrar prövat på.

Några andra goda anrätningssätt för äggvitor ge följande beskrivningar förslag på.

Silverkaka.

7 äggvitor, 250 gr. socker, 1 msk. potatismjöl, 110 gr. vetemjöl, 125 gr. smör.

Äggvitorna slås till skum. Sockret tillsättes i små portioner, och mjölet inarbetas. Sist tillsättes det smälta och avvalnade smöret. Kaksmeten lägges i väl smord och mjölad form och gräddas i god ugnsvärme.

Fylld silverkaka.

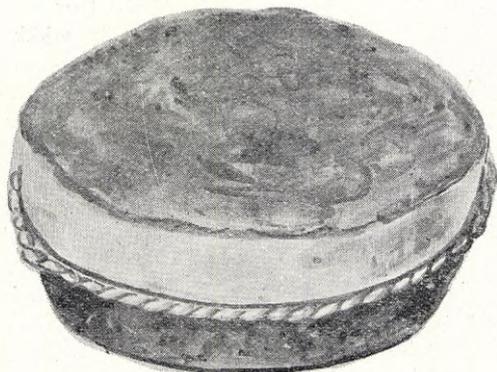
Kaksmeten kan smaksättas med rivet citronskal, vaniljsocker eller mandel.

Silverkakan kan användas på samma sätt som sockerkaka, se här några exempel: som kaffekaka eller efterrättstårta i småformer eller en större form. Kakan skäres och fylls med fruktmos, vaniljkräm el. d., glaseras och garneras på olika sätt. Ett finare användningssätt är t. ex. följande.

Fylld silvertårta.

Bered marängmassa, som ovan beskrivits och grädda härav cm.-tjocka bottenar av samma storlek som silverkakan. Denna senare skäres i 3—4 bottenar.

Man lägger sedan varannan silverkaksbotten och varannan marängbotten på varandra med ett lager

Katrinplommonsufflé.

av blandat fruktmos emellan varje. Tårtan garneras sedan med grädd, rostad mandel och gelélickar, se bilden.

Katrinplommonsufflé (för 6 pers.).

(En jämförelsevis billig och därtill läcker efterrätt.)

200 gr. katrinplommon, 7 äggvitor, 200 gr. socker. Katrinplommonen sköljas, vattenläggas minst en tim. och kokas mjuka. De kärnas ur, hackas fint och få kallna. Massan blandas väl med socker, och sist tillsätts försiktigt de till hårt skum slagna äggvitorna. Massan lägges i väl smord eldfast form och gräddas i svag ugnsvärme ¾—1 timme. Sufflén serveras omedelbart sedan den tagits ur ugnen, då den annars lätt sjunker. Anrättningen serveras med vispad grädd. På samma sätt kan aprikossufflé på torkade aprikoser i st. f. katrinplommon beredas.

Vardagsbiskvier

(att förgylla upp saftsoppan med).

20 gr. sötmandel, 5 bittermandlar, 100 gr. socker, 40 gr. finstötta veteskorpor, 1 äggvita.

Mandeln skällas och males och blandas med socker och skorpumulor i en bål. Äggvitan slås lätt (ej till skum) och arbetas in i den torra blandningen. Massan lägges i små flockar på smord plåt och gräddas i medelvarm ugn.

Danska kokosbröd.

2 äggvitor, 140 gr. socker, 75 gr. kokosflingor.

Vitorna blandas med socker och kokosflingor i en kastrull. Denna sättes över svag värme eller i vattenbad och arbetas kraftigt med tråsked, tills massan blir tjock och pösig. Då flockas den upp i små kakor på väl smord plåt, och kakorna gräddas rostgula i medelvarm ugn.

Trollmos el. "barnamal" (för 6 pers.).

6 medelstora äpplen (el. 1½ kkp sura lingon), 3 äggvitor, saften av 1 citron, 150 gr. socker.

Äpplena stekas i ugnen (eller framför brasan) och passeras. Moset får kallna och blandas med de lätt söndervispade vitorna, citronsaften och sockret. Blandningen röres sedan med ojämn fart under ca en tim., eller tills den blir vit, tjock och pösig. Krämen lägges då upp i skål och serveras som efterrätt med eller utan småkakor.

Anrättningen kan bli till en trevlig sysselsättning för barnen en vinterkväll framför brasa (för dem som ha en). Citron kan uteslutas.

Fin mandeltårta.

250 gr. sötmandel, 250 gr. florsiktat socker, 6 äggvitor.

Till garnering: Inkokta renklor (el. ananas), 4 dcl. tjock grädd, 1 msk. vinbärgsgelé.

Mandeln torkas på en ren handduk (skällas ej). Den drives genom mandelkvarn och stötes fint tillsammans med sockret. Äggvitorna vispas till lätt skum och arbetas in i massan. Denna lägges här efter i väl smord och skorpbeströdd stekpanna eller annan tårtform och gräddas i medelvarm ugn. Tårtan stjälpes upp och indränkes med fruktlag. Den garneras sedan med utspritsad grädd och frukt samt små prickar av röd vinbärgsgelé.

Om man önskar tårtsmeten ljus skällas mandeln. Tårtsmeten kan även gräddas i kranform och garneras med blandade kokta frukter i och omkring kransen, eller också fylls kransen med glace och garneras omkring med frukt.

1607
Kronan och sigillet
garantera kvaliteten

Skultuna

Kärl och redskap växla, men kvaliteten på Skultuna produkter är århundraden igenom densamma

7-lack är Jul-lack

Den aktsamma husmodern, som är rädd om sina dyrbara linoleummatador och vill ha dem vackra till jul, använder

Genteles 7-Lack

under julstökets.

Torkar på 7 timmar mitt i vintern.
Tål 2,000,000 steg.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

VÄVSKEDAR

av rostfritt material. Obs. denna fördel! Skyttlar, spännare, solv m. m. för hemslojd.

NYHET! alla väverskor bör "BOBIN!" köpa vår patenterade bobin-växel. Begär vår nya illustr. katalog och prisuppgift. Sändes gratis.

A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik
Rikst. 1028. Borås. Rikst. 1028.

STOCKHOLM
Birger Jarlsgatan 53
Telefon 8309

Stockholms nyaste och modernaste tvättanläggning.
Var god ring 8309 och Eder tvätt hämtas genast och hämsändes efter ett par dagar ren, fin och elegant.

Den omtänksamma Husmodern
vänder sig alltid till
LUNDA TVÄTTINRÄTTNING
Telefon Drottningholm 20 och 190

Runda o. ovala grytor, stekpannor, plättpannor och väffeljärn
gjutna av aluminium

Säljas av varje välsorterad järnhandlare.

BRÖDERNA SÖDERBERGS
METALLGJUTERI, ESKILSTUNA
Tel. 1205 - 1207

SVENSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET
STOCKHOLM

Huvudaffären: Klarabergsgatan 54
Tel.: Norr 32955

Filialen: Riddaregatan 17
Telefoner: 72565. N. 6 47

Utför alla slags
Bok-, Tidnings-, Illustrations- och Accidenstryck

Gott Kaffe
hälsosamt och drygt blir det, blandat med
Victoria-Kaffe-tillsats

IDUNS KÖKSALMANACKA.

(2—8 dec.).

SÖNDAG. Frukost: Biff pikant med finskuren, stekt potatis; smör eller margarin, bröd, ost, ansjovis; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Sparrissoppa med Ostkex. Skinkfärs med brysselkål, morötter och brynt potatis. Gâteau sans rival.

MÅNDAG. (Makaronidag.) Frukost: Havregrynsgrot med mjölk. Fattiga riddare med sylt; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Bräckt lax med kokta makaroner, blandade med stekta skorp-smulor och tomatpuré. Nyponsoppa med vaniljkorpor.

TISDAG. Frukost: Stekt havregrynsgrot med lingonsylt. Sillgratin; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Sjömansbiff. Kokta sockerrötter med rört smör. Rå frukt.

ONSDAG. Frukost: Havrevälling. Bräckt korb med stuvade sockerrötter; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Ugnstek helgefundra med kaprissås och potatis. Petits-choux fyllda med hallonsylt och vaniljkräm.

TORSDAG. Frukost: Havremustvälling. Fiskpudding med smält smör; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Grönkål med ägg. Våfflor med sylt.

FREDAG. Frukost: Havregrynsgrot med mjölk. Jordärtskockor i äggstanning; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Kalvkylking med lingon och potatis. Kokt blandad torkad frukt med grädde.

LÖRDAG. Frukost: Stekt havregrynsgrot med lingon. Sallad à la Rydberg; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Kokt slätvar med fin fisksås och potatis. Mannagrynskaka tillsatt med fikonstrimlor.

Biff pikant (för 6 pers.). 500 gr. malet kalvkött, 100 gr. kokt riven potatis, 2½ kkp mjölk, salt, vitp.

Till panering: ½ ägg, 1 kkp st. skorpor.

Till stekning: 100 gr. smör.

Till garnering: 3 msk. tomatpuré, 3 msk. hackad kaporis, 3 msk. tjock grädde.

Tillagning: Det malda köttet och potatisen arbetas med mjölk och kryddor och formas till avlånga biffar, som paneras med ägg och stötta skorpor och stekas i brynt smör. Tomatpurén värms med den vispade grädden och bredes över varje biff, vilken sedan beströs med hackad kaporis.

Ostkex. Mördeg: 100 gr. smör, 1 äggula, 20 gr. socker, 190 gr. vetemjöl.

Ostmassa: 50 gr. smör, 40 gr. riven ost.

Till mördegen röres smöret smidigt och

blandas med äggula, socker och mjöl till en stadig deg, som får vila på kallt ställe någon timme. Degen kavlas härefter ut till ett par mm:s tjocklek och naggas samt sporras ut i små avlånga fyrkanter som gräddas i medelvarm ugn. Kexen bli mycket sköra och måste därför handskas med stor försiktighet.

Till ostmassan röres smöret, tills det blir tjockt och pösigt. Osten blandas in, och två kex läggs på varandra med ostmassa emellan.

Gâteau sans rival (för 6 pers.). 3 äggvitor, 180 gr. pudersocker, 75 gr. malen mandel, 75 gr. malda nötkärnor.

Kräm: 50 gr. socker, ½ dcl. vatten, 2 äggulor, 100 gr. smör, 50 gr. malda nötter.

Tillagning: Äggvitorna slås till skum; socker och mandel tillsätts. Smeten bredes ut på smorda pannkakslaggar och gräddas i svag ugn. De läggs, då de svalnat, på varandra med kräm emellan. Till denna kokas sockret och vattnet simmigt till kulprov. Gulorna vispas, och sockerlagen tillsättes *sakta*. Krämen vispas tills den kallnat, då tillsättes det tvättade röda smöret och de malda nöterna. Kakan bör göras några dagar innan den serveras och förvaras på kallt ställe.

Vaniljkorpor (för 6 pers.). 12—18 små veteskorpor, 3 dcl. ljum mjölk, 2 msk. vaniljsocker, 2 dcl. tjock grädde.

Skorporna läggs i en djup glasskål eller karott. Den ljumma mjölken tillsatt med vaniljsockret hälls över, och blandningen får stå, tills skorporna sugit i sig mjölken och blivit uppmjukade. Grädden vispas till hårt skum och härav lägges en flock eller spritsas en topp på varje skorpa.

Fiskpudding (för 6 pers.). 75 gr. smör, 125 gr. mjöl, ½ lit. mjölk, 3—4 kkp. kokt eller stekt rensad finskuren fisk, 3 stora ägg, salt, socker, vitp.

Smör och mjöl fräsas tillsammans i en kastrull, mjölken spädes på i små portioner, och stuvningen får under omrörning koka till en tjock gröt. När mesta hettan gått av, inarbetas äggulorna en i sänder; fisk och kryddor tillsätts, och sist, när smeten är fullkomligt kall, inblandas de till hårt skum slagna äggvitorna.

Sallad à la Rydberg. 1 lit. kokt potatis, 1 stor saltgurka, 100 gr. kokta katrinplommon, 2 msk. inlagd lök, 1—2 rödbetor, 1 msk. kaporis, salt, socker, vitp., 3 dcl. tjock grädde, senap, ättika, kronolja.

Beredning: Potatis, gurka, lök, rödbetor och katrinplommon skäras i fina tärningar och marineras ett par timmar i en lag av olja, ättika, senap, kaporis och kryddor. Strax före serveringen nedröres den till hårt skum slagna grädden, och anrättningen serveras överströdd med hackad persilja (eller krasseknopp).

LUCKS UTSÖKTA KAFFEBLANDNING

4.90 PER KG
PAKET
FRAKTFRITT 2½ KG 12.25
PERCY F. LUCK & Co.
STOCKHOLM.

Vävskedar,

Solv, Skyttlar, Spännare, Bobiner, Varpor samt övriga vävredskap för hemslojd köpas fördelaktigast från

John A. Thulin & Co Vävskedsfabrik, Norrköping. Tel. 393. 670.

Universalverktyg

av stål, hårdat N:o 560

Hammare, yxa, hovtång, rörtång, trädaybitare, koffot, skruvmejsel, kombinerade, av nytta för hushållet, lantbruket, automobilerna, motorbåten etc.
Pris pr styck för 10" längd Kr. 4:—
Pris pr styck för 13" längd Kr. 5:—
Finnes till salu hos järnhandlare samt hos fabrikanten:
BERGS BOLAG, ESKILSTUNA.

"BABYUTSTYRSLAR"

verkl. förstkl., kompl. utst. kr. 7, extra fin kr. 9, lyxutf., handarb., kr. 12, bärmantel kr. 3, d:o m. handarb. kr. 4.50. Lakan och örgott av noblessväv, äkta knyppl. spetsar kr. 7. Mönster följer. Clara Lindqvist, Kvarngat. 20, Borås.

Ny upplaga

IDUNS KOKBOK

av

Elisabeth Östman-Sundstrand

utkommen

Pris Kronor

6:—

Rekvirera genast å närmaste

bokhandel eller direkt å

IDUNS EXPEDITION,

Mästersamuelsgat. 45, Sthlm.

HOSTOL

OÖVERTRÄFFAD BRÖSTKARAMELL
H. M. DROTNINGENS HOVLIVERANTÖR
Sockerbageri-Aktieb. Emil, Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

HUSMODERNS GODA RYKTE
ökas, om hon är ekonomisk. Roberts' hushållsaromer glva den fina, distinguerade smaken i bröd, puddingar, såser etc. för 1/10 av den vanliga kostnaden. Fråga Eder specerhandlande eller flaskorna med **ROBERTS' GULDETIKETT, Citron, Vanilj, Bittermandel och Saffran.**

Vi äro mycket glada i fisk, men det är så besvärligt med rensningen — och alla benen. Är det något annat sätt att få fiskmat?

Använd **Sjökungens Hushållsfärs** eller **Gräddfärs** så sparar Ni allt besväret.

LEDIGA PLATSER

Blivande skolkökslärarinna eller annan av matlagning intresserad flicka, som önskar praktik, erhåller plats i norrländsk, centralt belägen prästgård. Fritt vivre. Husmor och jungfru finnes. Sökande bör vara från gott, bildat hem. Biljett fr. Sthlm bet. Svar till: Ömse-sidig hjälp, Iduns exp. f. v. b.

Elever

i "Gobelinvävnad (en frielev) emottages hos Amelie Fjæstad, Arvika, Rackstad.

PENSIONAT OCH INACKORDERINGAR

Förmyndare.

Föräldralöst barn 3—8 år erhåller god inack. hos ensam bild. dam. Pris 150:—. Svar till "Moderlig vård", Iduns exp., f. v. b.

(Forts. fr. sid 1232.)
förmämsta roman "Hangman's House" har nu utkommit på Hugo Gebers förlag under titeln "Det stora grå huset". Det slår emot läsaren av denna bok en stark kärlek till Irland, det gamla

Koncentrera Eder annonsering för Skåne på SYDSVENSKA DAGBLADET SNÄLLPOSTEN.
Södra Sveriges mest anlitade annonsorgan.

I sjukgymnastik,

massage och övriga fysikaliska behandlingsmetoder börjar ny kurs 18 januari Grundl. och billig utbildning. Låga levnadsomkostn. Anm. snarast erfordrigt, enär pågående kurs var övertecknad. Begär prospekt!

MALMÖ-ZANDER-INSTITUT.

Göteborgs Gymnastiska Institut

längsta och fullständigaste specialkurs i **MASSAGE OCH SJUKGYMNASTIK** samt övriga fysikaliska behandlingsmetoder. Nästa kurs börjar den 15 Jan. Försäkra Eder i god tid om plats vid kursen. Begär prospekt.

Kurs i massage, Sjukgymnastik

och fysikaliska behandlingsmetoder. Flera lärarkrafter och ökat utrymme. Begär prospekt. **UPPSVENSKA GYMNASISTISKA INSTITUTET,** Schéelegat. 2, Stockholm. Kh. 7989

sagoomspunna landet, en varm längtan efter den dag då "Irland blir fritt". Denna patriotism är vinnande, liksom författarens vackra teckning av den spröda kärlekssaga som genomgår romanen. Dock är det Irland självt som är den verkliga hjälten i boken, skaldens älskade, fattiga, provvade fosterland. Pris kr. 5: 50.

Hågkomster och livsintryck av svenska män och kvinnor, nionde samlingen, har utkommit på J. A. Lindblads förlag. Bland dem som lämnat bidrag till denna volym märkas fröknarna Gertrud

och Ottilia Adelborg, professorerna J. Gunnar Andersson, Gösta Bodman, Otto Nordenskjöld och Axel Romdahl, författarinnorna Gurli Hertzman-Ericson, Elisabeth Högström-Löfberg, Gertrud Lilja och Anna Wahlenberg, konstnären Georg Pauli och rektor Carl Svedelius. Pris kr. 6: 50.

Smed-Johan, berättelse av Leonard Strömberg, har av Lindblads förlag i Uppsala utgivits i en bilighetsupplaga till ett pris av kr. 1: 50.

Inledning och kommentar till Bibeln, under medverkan av ett flertal författare utgiven av J. R. Dummelow, har i översättning och bearbetning av docenten teol. d:r Fredrik Dahlbom vid Uppsala universitet utgivits på J. A. Lindblads förlag. Pris 6 kronor.

Sprängämnen och skjutvapen förr och nu av Jakob Kristoferson har utsänts från J. A. Lindblads förlag. Pris kr. 3: 75.

Den som skvallrar blir bojkottad.

(Forts. fr. sid. 1213.)
Hamngatsbacken — det är både liv och offentligt —

— Jag kan bara säga att jag törs köra bil i Los Angeles, men inte här. Det ser ut som om alltihop gick på en slump här, var och en kör efter sitt lynne. I Amerikas stora städer kan man köra och blunda nästan. Här vill man också blunda men det är för att slippa se vad man håller på att köra över.

— Vill ni inte göra oss den glädjen att säga åtminstone något elakt om Amerika?

— Jag tror inte jag kan det, jag har ingenting att säga. Det

Rosa och Josephine Charlotte.

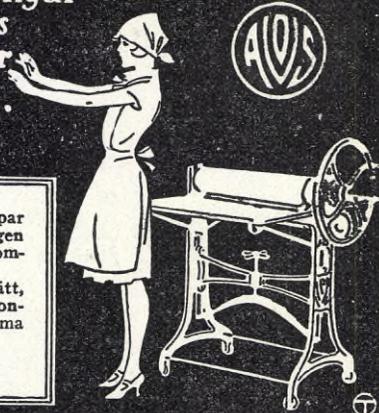

Rosa vaggar kungabarn sjunger på en visa:
"Stackars lilla kungabarn, dom vill inte visa dig för gula fula folk där som solen lyser. Lämna ensam utan tolk här där allting fryser yngsta sessa av Brabant men's de se på elefant, orm, fakir och helga kor! — stackars den, som ej är stor."

Även om man pengar gav oss bytte vi ej bort vår Avos.

— ty **Avos**-mangeln spar direkt pengar genom att ingen slitning av kläderna förekommer. Mangeln går tyst och lätt, är synnerligen praktiskt konstruerad och utförd av prima svenskt material.

AVOS, Örebro.

Amatörer

Lär Eder sjunga hos G. v. Sydow. 39 Birg. Jarlsгат, Sthlm. Tel. N. 5225. Moderata avgifter.

Furuhems Husmodersskola,

MALEN — BASTAD

börjar sin vårkurs den 21 jan. 1929. 3 mån. kurs. Undervisning i matlagning, finare och enklare, bakning, dukning, tillagn. av charkuterivaror m. m. Samt slöjd: alla slag konstsm, linnesöm, knyppling, vävnad, såväl enkel som konstvävnad, gobelin, läderplastik, målning m. m. Dugl. exam. lärarinnor. Gott hemliv. Naturskönt läge. Prospekt m. porto. Tel. 109 Båstad.

värsta jag kan säga om Amerika är nog, att jag älskar Stockholm. Vi tänka försöka få stanna här i ett år, och för mig får det gärna regna i ett kör — det är så vackert då —

— Var så snäll och säg inte så

— ponera att makterna hörde Er. Och vi arma infödingar ha inte tittat fem år och stekts i Kalifornien.

— Och längtat hem — glöm inte det.

BANG.

För barnen

är Kaffe Hag, det koffeinfria bönkaffet, den lämpligaste drycken. Varje husmoder borde använda endast Kaffe Hag i sitt hushåll. Det är nämligen äkta bönkaffe av förstklassig kvalitet med samma arom och stimulerande verkan som det fina kaffet — men befriat från koffein. Det inverkar aldrig skadligt på nerver, matsmältningsorgan, blodcirkulation etc. Även barn och sjuka fördraga Kaffe Hag.

KAFFE HAG SKONAR

EDERT HJÄRTA

Begär hos Eder handlande ett paket till Kr. 1.65

Koffeinfritt Kaffe, A.B. Stockholm

Riddaregatan 4

Telefon 76344

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arboga: Arboga-Posten.

Avesta: Avesta-Posten.

Bollnäs: Tidningen Ljusnan.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falkenberg: Hallands Nyheter.

Falun: Falu-Kuriren.

Gävle: Gefle-Posten.

Halmstad: Halland med Halländingen.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Hörby: Mellersta Skåne.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Köping: Bergslagsbladet.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mjölby: Mjölby Tidning.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Läns Tidning.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Piteå: Norrbottens Allehanda.

Skara: Skaraborgs Läns Tidning.

Skellefteå: Skelleftebladet.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad

Sollefteå: Sollefteå-Bladet.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Söderköping: Söderköpings-Posten.

Södertälje: Södertälje Tidning.

Tranås: Tranås Tidning.

Trälleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Ulricehamn: Ulricehamns Tidning.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Uppsala.

Vadstena: Östgöta-Bladet.

Visby: Gotflänningen.

Vänersborg: Elfsborgs Läns Annonsblad.

Västervik: Västerviks-Tidningen.

Västerås: Westmanlands Allehanda.

Växjö: Nya Växjöbladet.

Ängelholm: Engelholms Tidning.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks Allehanda.

Östhammar: Östhammars Tidning.

Mazetti

**DINER-
PRALINER**

Mazetti
DINER-PRALINER

GULDMEALJER
London, Paris, Berlin, Rom, Madrid, Bruxelles,
Bordeaux, Stockholm, Helsingborg, Lund.

*Försäljas i förseglade
förpackningar och i lös vikt*

*Styrka
&
Elegans*

VISKAFORS
BOTTINETTER

SKANDINAVISKA GUMMIAKTIEBOLAGET - VISKAFORS

Krantz

Kristallin
för min vanliga tvätt

Kristallin SILKES FLINGOR
för ylle och silketvätt

Kristallin GURKOS TVÅL
för mig själv

Lukulin
*för mina
tänder*

4 Kristallin-varor,
prisbilliga, av oöverträffade kvaliteter.

A.-B. KRISTALLIN, Malmö.

Skulle Eder handlande ej föra dessa varor, tillskriv oss.

Teknisk fulländning

och tilltalande utseende känneteckna Husqvarna spiselanordningar. Anpassas för skilda behov och utföras för olika slag av bränsle, med eller utan varmvattenberedare. Begär vid behov förslag å

Husqvarna
Spisel-
anordningar

HUSQVARNA VAPENFABRIKS AKTIEBOLAG. HUSKVARNA.